

Problematika odhalování řidičů motorových vozidel pod vlivem omamných a psychotropních látek

Petr Matoušek

Bakalářská práce
2014

Univerzita Tomáše Bati ve Zlíně
Fakulta humanitních studií

Univerzita Tomáše Bati
Institut mezinárodních studií Brno
akademický rok: 2013/2014

ZADÁNÍ BAKALÁŘSKÉ PRÁCE (PROJEKTU, UMĚLECKÉHO DÍLA, UMĚLECKÉHO VÝKONU)

Jméno a příjmení: **Petr MATOUŠEK**
Osobní číslo: **H118188**
Studijní program: **B7507 Specializace v pedagogice**
Studijní obor: **Sociální pedagogika**

Téma práce: **Problematika odhalování řidičů motorových vozidel
pod vlivem omamných a psychotropních látek**

Zásady pro vypracování:

Zadané a zvolené téma bude zpracováno podle pokynů obsažených v materiálu IMS "Metodika psaní odborného textu a výzkum v sociálních vědách" (IMS 2009). Případně podle dalších materiálů, z nichž některé jsou obsaženy v literatuře připojené k tomuto studijnímu textu. Zejména bude dbáno na dodržování zásad publikační etiky a pravidel společenskovědního výzkumu. Průběžné výsledky práce budou pravidelně konzultovány s vedoucím bakalářské práce.

S vědomím těchto zásad a pravidel a po konzultaci s vedoucím bude práce zaměřena na:

- pojem, rozdělení a účinky omamných a psychotropních látek
- účinky omamných a psychotropních látek působící na řidiče při řízení motorového vozidla

- historický vývoj a současný stav zjišťování omamných a psychotropních látek při řízení mot. vozidel

- právní normy zabývající se problematikou řidičů pod vlivem omamných a psychotropních látek

- postup Policie ČR při odhalení řidiče pod vlivem omamných a psychotropních látek

Součástí práce bude realizovaný kvantitativní výzkum, zaměřený na zjištění teoretických a praktických znalostí příslušníků PČR o odhalování řidičů pod vlivem omamných a psychotropních látek.

Rozsah bakalářské práce:

Rozsah příloh:

Forma zpracování bakalářské práce: **tištěná/elektronická**

Seznam odborné literatury:

Zákon č. 167/1998 Sb. (55/2002 Sb. Úplné znění, novela 6. 4. 2011 z. č. 106/2011 Sb.)

O návykových látkách a o změně některých dalších zákonů;

Zákon č. 379/2005 Sb. o opatřeních k ochraně před škodami působenými tabákovými výrobky, alkoholem a jinými návykovými látkami a o změně souvisejících zákonů;

KALINA, K. a kol. Drogy a drogové závislosti I ? mezilaborový přístup. 1.vyd. Praha: Úřad vlády ČR, 2003. 319 s. ISBN 86734-05-6;

PAVLÍČEK, K., KOPECKÝ, Z., HOŘÍN, J. Vybrané kapitoly z dopravně bezpečnostní činnosti. 1.vyd. Praha: Policejní akademie ČR, 2003. 83 s. ISBN 80-7251-137-8;

ŠTABLOVÁ, R a kol. Drogy v silniční dopravě. Praha: Policejní akademie ČR, 2003. 87 s. ISBN 80-7251-114-9;

Národní strategie protidrogové politiky na období 2010?2018.1.vyd.Praha: Úřad vlády České republiky, 2011. ISBN 987-80-7440-045-2;

Přehled účinnosti intervencí protidrogové léčby v Evropě. 1.vyd.Praha: Úřad vlády České republiky, 2010,ISBN 987-80-7440-042-1;

Vedoucí bakalářské práce:

PhDr. Geraldina Palovčíková, CSc.

Katedra pedagogiky a psychologie

Datum zadání bakalářské práce:

11. listopadu 2013

Termín odevzdání bakalářské práce:

30. dubna 2014

V Brně dne 11. listopadu 2013

doc. PhDr. Miloslav Jůzl, Ph.D.

vedoucí ústavu

doc. PaedDr. Šťavoněk Laca, Ph.D.

vedoucí katedry

ABSTRAKT

Bakalářská práce se zabývá problematikou odhalování řidičů motorových vozidel pod vlivem omamných a psychotropních látek Policií České republiky. Cílem této práce a jejím významem je popsat a analyzovat základní fakta a problémy při detekci ovlivněných řidičů motorových vozidel omamnou a psychotropní látkou. V teoretické části charakterizuje návykové látky, jejich vliv na řidiče, související právní normy a rovněž historický vývoj v této sféře. Praktickou část reprezentuje výzkum uskutečněný prostřednictvím dotazníku, který měl za cíl potvrdit, popřípadě vyvrátit hypotézy vytvořené k danému tématu.

Klíčová slova:

Omamná a psychotropní látka, jiná návyková látka, droga, odhalování, řidič motorového vozidla, policista, účinek, vliv na řidiče, užívání, technický prostředek, právní norma, prevence, sociální problémy.

ABSTRACT

The bachelor thesis deals with the detection of drivers of motor vehicles under the influence of narcotic drugs and psychotropic substances Police of the Czech Republic. The aim of this work and its significance is to describe and analyze the basic facts and issues in the detection of affected drivers of motor vehicles narcotic and psychotropic substances. The theoretical part describes the addictive substances, and their impact on driver, related regulations, as well as historical developments in this sphere. The practical part represents research conducted through a questionnaire, which aimed to confirm or refute hypotheses generated on the topic.

Keywords:

Narcotic and psychotropic substances, other addictive substance, drug detection, the driver of a motor vehicle, a police officer, effect, effect on driver use technical means, legal standards, prevention of social problems.

V úvodu bych chtěl poděkovat příslušníkům policie České republiky sloužícím na územním celku města Brna za ochotu a spolupráci při mém výzkumu. Na tomto místě bych rád vyjádřil poděkování vedoucí mé bakalářské práce PhDr. Geraldině Palovčíkové, CSc. za cenné rady, připomínky a za poskytnutí odborného vedení při psaní mé práce.

Prohlašuji, že odevzdaná verze bakalářské práce a verze elektronická nahraná do IS/STAG jsou totožné.

OBSAH

ÚVOD.....	8
I TEORETICKÁ ČÁST.....	10
1 CHARAKTERISTIKA OMAMNÝCH A PSYCHOTROPNÍCH LÁTEK.....	11
1.1 POJEM OMAMNÁ A PSYCHOTROPNÍ LÁTKA (NÁVYKOVÁ LÁTKA, DROGA)	12
1.2 ZÁKLADNÍ ROZDĚLENÍ A ÚČINKY OMAMNÝCH A PSYCHOTROPNÍCH LÁTEK	12
2 OMAMNÉ A PSYCHOTROPNÍ LÁTKY V KONTEXTU S ŘÍZENÍM MOTOROVÉHO VOZIDLA	19
2.1 ÚČINKY NEJČASTĚJI UŽÍVANÝCH OMAMNÝCH A PSYCHOTROPNÍCH LÁTEK ŘIDIČI MOTOROVÝCH VOZIDEL A JEJICH VLIV NA ŘIDIČE	19
2.2 UŽÍVÁNÍ JINÝCH NÁVYKOVÝCH LÁTEK (DROG) MEZI ŘIDIČI	21
2.3 ZPŮSOBY PŘI ODHALOVÁNÍ ŘIDIČE MOTOROVÉHO VOZIDLA.....	22
2.4 POSTUP PŘI ODHALENÍ ŘIDIČE MOTOROVÉHO VOZIDLA	25
3 VÝVOJ ODHALOVÁNÍ A ZPŮSOBU ZJIŠŤOVÁNÍ NÁVYKOVÝCH LÁTEK U ŘIDIČŮ MOTOROVÝCH VOZIDEL.....	28
3.1 HISTORICKÝ VÝVOJ ODHALOVÁNÍ ŘIDIČŮ MOTOROVÝCH VOZIDEL	28
3.2 SOUČASNÝ STAV ODHALOVÁNÍ ŘIDIČE MOTOROVÉHO VOZIDLA.....	30
3.3 PREVENCE A VYUŽITÍ SOCIÁLNÍ PEDAGOGIKY	33
4 PRÁVNÍ NORMY	37
4.1 VYBRANÉ PRÁVNÍ NORMY ZABÝVAJÍCÍ SE PROBLEMATIKOU OMAMNÝCH A PSYCHOTROPNÍCH LÁTEK	37
4.2 PRÁVNÍ NORMY V SOUVISLOSTI S ŘÍZENÍM MOTOROVÉHO VOZIDLA.....	40
II PRAKTICKÁ ČÁST	45
5 VÝZKUM K PROBLEMATICE ODHALOVÁNÍ ŘIDIČŮ MOTOROVÝCH VOZIDEL POD VLIVEM OMAMNÝCH A PSYCHOTROPNÍCH LÁTEK.....	46
5.1 ZÁKLADNÍ CÍLE A HYPOTÉZY VÝZKUMU.....	46
5.2 CHARAKTERISTIKA A VÝBĚR VZORKŮ RESPONDENTŮ	46
5.3 METODA ZPRACOVÁNÍ VÝZKUMU	48
5.4 PREZENTACE A ANALÝZA VÝSLEDKŮ	49
6 VYHODNOCENÍ VÝZKUMU, OVĚŘENÍ PLATNOSTI HYPOTÉZ.....	62
6.1 OVĚŘENÍ PLATNOSTI HYPOTÉZ	62
6.2 DISKUSE.....	63
ZÁVĚR	67
SEZNAM POUŽITÉ LITERATURY.....	68
SEZNAM OBRÁZKŮ	70
SEZNAM TABULEK A GRAFŮ	71
SEZNAM PŘÍLOH.....	72

ÚVOD

Otázky alkoholu, drog a jiných návykových látek užívaných řidiči motorových vozidel jsou stále více diskutované a medializované téma, ať už z důvodu zvyšující se agresivity řidičů motorových vozidel, kteří mnohdy bez zábrán ohrožují ostatní účastníky provozu a dále jejich podílu na příčinách dopravní nehodovosti. Drogy (návykové látky) jako takové jsou v dnešní době závažným problémem, co se týče distribuce, prodeje, a v neposlední řadě jejich užívání. Nejpodstatnější v tomto směru je rozšíření drog mezi širokou veřejnost a s tím spojenou jednoduchou místní dostupností. V některých případech je i cenově přístupnější užití omamné a psychotropní látky než docílení podobného efektu například alkoholickými nápoji. V důsledku toho často začínají mladí lidé užívat občasně tzv. lehké drogy, což bývá vstupními dveřmi k užívání tzv. tvrdých drog a závislosti na nich.

Omamné a psychotropní látky mají svoje místo například v medicíně, kde na člověka a jeho psychiku působí pozitivně žádoucím směrem. Na druhou stranu jsou situace, kdy je nejméně vhodné ovlivnit psychiku člověka. Řízení motorových vozidel vyžaduje maximální koncentraci, vnímání, myšlení, pozornost a je jednou ze situací, kde nelze připustit, aby oslabený nebo špatný výkon těchto funkcí nepříznivým způsobem ovlivnil činnost jedince.

Každý policista v přímém výkonu služby, který dohlíží na bezpečnost a plynulost provozu na pozemních komunikacích a snaží se odhalit řidiče pod vlivem omamných a psychotropních látek, by měl mít alespoň základní informace o působení těchto látek na organismus člověka. Je důležité nejenom zdokonalování systému k odhalování takových řidičů, ale aby se i sami policisté v přímém výkonu služby po této stránce vzdělávali. Proto jsem si pro svou bakalářskou práci vybral téma „Problematika odhalování řidičů motorových vozidel pod vlivem omamných a psychotropních látek.“

Cílem této práce je charakterizovat a specifikovat nejčastěji užívané návykové látky řidiči při řízení motorových vozidel. Přiblíží postupy a možnosti policistů při jejich odhalování, přičemž zhodnotí míru jejich znalostí potřebných k odhalení řidiče motorového vozidla pod vlivem jiné návykové látky a stanoví místo, kde převážnou část takových znalostí nabyli. Dále se zabývá prostředky, které využívá Policie České republiky k odhalování řidičů pod vlivem jiných návykových látek, přičemž hlouběji zkoumá technickou vybavenost policistů ve výkonu služby takovými prostředky.

Bakalářská práce je k naplnění cíle rozdělena do dvou částí. V první části práce komplexně mapuje omamné a psychotropní látky, jejich účinky na člověka, vliv na řízení motorového vozidla, technické vybavení Policie České republiky v této oblasti od prvopočátku až do dnešní doby a taktéž legislativou. Druhá část práce se snaží zjistit úroveň znalostí policistů v přímém výkonu služby z oblasti omamných a psychotropních látek v kontextu s dopravou, sebehodnocením policistů v této oblasti, vystihnutí nejužívanějších drog detekovaných u řidičů.

I. TEORETICKÁ ČÁST

1 CHARAKTERISTIKA OMAMNÝCH A PSYCHOTROPNÍCH LÁTEK

K dosažení různého pozitivního efektu se úmyslně používají rozličné chemické substance. Některé z nich patří mezi léky, jež slouží k terapii nemoci, další jsou nazývány drogami a berou se kvůli navození příjemných pocitů.

Obě tyto alternativy užívání těchto sloučenin mají pradávný původ. Z mnoha tisíců rostlin na naší planetě museli první lidé – lovci a sběrači zjistit, které z nich se dají jíst a které jsou na druhou stranu jedovaté. Toto bylo našimi předky zjišťováno metodou pokusu a omylu.

Člověk má historicky nejstarší zkušenosti s tzv. psychedelickými drogami, které byly obvykle spojovány s různými obřady a rituály. Novodobé zkušenosti mají lidé s návykovými látkami, přičemž tyto bývají zneužívány občasným způsobem a způsobují lidem bolest v závislosti na těchto látkách.

„Historie užívání psychedelických látek je stará jako lidstvo samo. Antropologové, kteří studovali různé domorodé kultury v různých částech světa, popisují, že psychedelické substance byly a jsou používány k léčení, věštění, ke komunikaci s nebeskými i podsvětními oblastmi, v šamanských rituálech apod. Psychedelické látky obyčejně navozují intenzivní prožitky, které mohou mít za optimálního vedení hluboký transformativní charakter, často obsahují zážitky smrti a znovuzrození, jednoty s vesmírem a další transpersonální jevy. Podrobně jsou tyto jevy zkoumány zejména výzkumníky z oblasti transpersonální psychologie. Termín psychedelický pochází od Humphrey Osmonda a znamená z řeckého psyche a delein = učiniti zjevným.

Nejstarším dochovaným svědectvím užíváním psychedelicky činných látek jsou šamanské rituály. Šamanismus je nejstarším náboženstvím i nejstarší medicínou v historickém vývoji člověka, sahá až k paleolitu. Šamani měli vypracované techniky na vyvolávání změněných stavů vědomí na nedrogové i drogové bázi. Vnímání a porozumění světu se dělo na bázi bezprostředního prožitku, intuice a symbolu spíše než na úrovni racionální, logické abstrakce. Člověk tehdy patrně jinak využíval a jinak zatěžoval své mozkové hemisféry než v historické době.

V historii čínské medicíny je popisováno užívání psychedelických látek již před 3 500 lety, ve staré indické literatuře se popisuje legendární posvátná rostlina a z ní připravovaný

nápoj soma. Verše rgvédy opěvují mimořádné účinky této rostliny. Božský nápoj, který věřící požívali, je uvedl do extatických stavů, přičemž „jednou polovinou byli na zemi a druhou na nebesích.“ Jejich těla oplývala silou, jejich srdce odvahou, radostí a nadšením a jejich mysli se dostávalo osvětlení a ujištění o nesmrtelnosti.“ (KALINA, K. a kol., 2003, s. 83)

Užívání omamných a psychotropních látek má hluboký historický původ, záleží však jak je chápáno společností a zda jde o jejich využívání nebo zneužívání.

1.1 Pojem omamná a psychotropní látka (návyková látka, droga)

„Návyková látka - každá chemická přírodní nebo syntetická látka ovlivňující psychický, somatický a sociální stav uživatele, vyvolávající určitý stupeň tolerance a vedoucí po delším užívání ke snížení kontroly nad jejím užíváním a v konečné fázi k psychické a somatické závislosti.

Droga - termín užívaný buď pro všechny návykové látky, nebo jen pro nealkoholové drogy. Ilegální droga - návyková látka vedená v mezinárodním seznamu zakázaných omamných a psychotropních látek“ (ŠTABLOVÁ, R a kol., 2003, s. 28)

Z uvedeného vyplývá, že za omamnou a psychotropní látku (často označovanou jako návykovou látku, jinou návykovou látku, drogu) lze považovat látku, která různými způsoby mění stav člověka. Může to tedy být každá substance, jež má psychotropní efekt na člověka, může vyvolat vznik závislosti, jakmile jej užije. Je možno ji získat z rostlin nebo různými chemickými postupy.

1.2 Základní rozdělení a účinky omamných a psychotropních látek

Látky kanabisového typu

Listy rostliny Cannabis sativa (konopí setého) se po tisíce let kouřily v arabském světě a v Indii. Taktéž v hinduismu má konopí zásadní roli. V Koránu není výslovně zmíněno konopí, a tudíž může částečně nahradit alkohol, který je zde zakázán. Západnímu světu

bylo užívání konopí téměř cizí až do vzniku hnutí hippies v 50. a 60. letech 20. století, kdy bylo zpopularizováno. (IVERSEN, L., 2006)

„Základním přírodním zdrojem drog kanabisového typu je cannabis sativa var. Indica, který byl cíleně vyšlechtěn na vysoký obsah omamných látek. Je to jednoletá rostlina, která se pěstuje ze semen.“ (ŠTABLOVÁ, R., BREJCHA, B., a kol., 2007, s. 139)

Hašiš

Hašišem je myšlena samotná pryskyřice, která obsahuje minimální množství květenství a nečistot získaná z konopí. Obsah účinných látek se může pohybovat až kolem 40 %. Barvou se může lišit dle místa původu a dle čistoty. Rozdíl mezi hašišem a marihuanou je právě obsah účinných látek a tudíž i v rozvoji a velikosti účinků. Nové postupy při pěstování marihuany však zvyšují podíl účinných látek a tento rozdíl snižují, v některých případech dokonce nulují. (KALINA, K. a kol., 2003)

Marihuana

Marihuanou je označováno sušené květenství a horní listy ze samičí rostliny konopí. Zbarvení se pohybuje od tmavě zelené až k černo-zelené. Marihuana má velmi charakteristický zápach. Tuzemská marihuana obsahuje 2 – 8 % účinných látek, dovezená ze zahraničí 6 – 14 %, zvláště upravená může obsahovat dokonce až 18 % účinných látek. Při pěstování tzv. hydroponií, umělém osvětlení a výběru velmi účinné odrůdy může složení účinných látek přesahovat i 20 %. (KALINA, K. a kol., 2003)

Hašiš a marihuana se užívá nejčastěji kouřením tzv. jointů (hašišová nebo marihuanová cigareta), pomocí dýmek. Lze je také užít perorálně jako ingredience v nějakém pokrmu popřípadě nápoje.

Konopné drogy bývají řazeny mezi tzv. lehké a mnohdy se podceňuje jejich celkový vliv na zdraví a psychiku člověka, což může být nebezpečné. Dalším problémem je jednoduchá dostupnost pro uživatele. Stačí si opatřit semena dané rostliny a místo, kde ji lze pěstovat.

„Cannabis sativa obsahuje 426 chemikálií. Tyto se při kouření promění ve 2000 nových chemikálií. Více než 70 z nich jsou cannabinoidy a nebyly nalezeny v jiných rostlinách. Jeden z těchto cannabinoidů je delta 9 tetrahydro-cannabinol (THC), což je psychoaktivní

cannabinoid, který způsobuje ten známý pocit intoxikace či stav podobný opilosti.“ (ŠTABLOVÁ, R., BREJCHA, B., a kol., 2007, s. 139)

Látky s centrálně stimulačním účinkem

Je s podivem, že jsou lidé svolní k tomu, aby dobrovolně utráceli finanční obnosy za chvilkový zážitek, ale především dávali všanc své zdraví a společenské vztahy. Stimulační drogy patří mezi látky, které takové důsledky rozhodně způsobují.

Lze je rozdělit na přírodní (cocain) a na syntetické (amfetaminy apod.). Jejich elementární vlastností je stimulace organismu, proto bývají užívány proti únavě a celkovému povzbuzení. Pokud jsou užity, přinesou sebou pocit euforie, ustupuje únava, potřeba spánku a chuť k jídlu a potřeba přijímat tekutiny, naopak se zvyšuje aktivita a sebehodnocení.

Metamfetamin (pervitin, perník, piko)

„Pervitin je jednou z našich nejznámějších domácích drog. Jde o prášek, jehož barva závisí na způsobu výroby. Je buď bílý, v případě, že byl vyroben z čistého efedrinu, nebo může být zbarven dohněda, byl-li produkován z efedrinu získaného z léků obsahujících efedrin. Po rozpuštění je nejčastěji injektován, ale užívá se i šňupáním. Protože se jedná o amfetaminový derivát, jsou jeho účinky v podstatě stejné jako u amfetaminu.

Pervitin představuje nebezpečí i proto, že je v naší populaci velmi rozšířen. Je prodáván prakticky na všech místech, kde se nachází mládež. Velkým nebezpečím je i to, že kupující nemá jistotu, pokud jde o kvalitu nakupovaného zboží.“ (ŠTABLOVÁ, R., BREJCHA, B., a kol., 2007, s. 146, 147)

Amfetaminy

„V minulém století vešly ve známost první čistě syntetické sloučeniny, které měnily vědomí. Historicky nejstarší byly amfetaminy. Pravotočivý d-amfetamin (dexedrin) byl poprvé připraven na konci 19. století a později využíván pro svou schopnost zužovat cévy; podávaný v kapkách pomáhal při rýmě zprůchodnit ucpaný nos. Během druhé světové války už ale sehrál zcela jinou roli: sloužil jako stimulant, který měl bojující vojáky dlouho udržet v bdělosti.“ (IVERSEN, L., 2006. s. 24)

Již v roce 1937 se studenti Minesotské univerzity postarali o první zmínku zneužívání amfetaminu, neboť takové látky využívali proti únavě z důvodu zlepšení hodnocení ve škole. Více jak 5000 let existuje povědomí o dalším budivém aminu, kterým je Efedrin, jež užívali staří Číňané ve své medicíně proti astmatu. (TKÁČ, J., 2011)

Cocain (kokain)

Kokain je alkaloid, který se nachází v listech rostliny Coca. Při jeho zneužívání poskytuje svým spotřebitelům stimulující účinek, především pocit vyšší svalové síly, bystrosti, lepší nálady, ovšem po počáteční euforii obvykle nahradí deprese, halucinace ba dokonce paranoidní psychóza. Kokain se užívá především na americkém kontinentě. Aplikuje se do těla šňupáním, polykáním, kouřením nebo injekčně. (JANÍK, A., DUŠEK, K., 1990)

Extáze (MDMA)

„Jednou z dalších modifikovaných drog a derivátů je právě MDMA. Tato droga patří do látek stimulačních, lépe řečeno, má stimulační účinky. Avšak řada pramenů řadí MDMA k halucinogenům. Podle posledních údajů jsou účinky této drogy dost nevyzpytatelné, což by se dalo přičíst měnícímu se složení chemikálií pro výrobu této drogy. Její rozšíření mezi mládeží je doslova na postupu. Mladí často užívají tuto drogu např. na diskotékách, kde pak vydrží tančit celý večer, aniž by cítili únavu. MDMA se často prodává v podobě různých tablet nebo kapslí.“ (ŠTABLOVÁ, R., BREJCHA, B., a kol., 2007, s. 148)

Omamné a psychotropní látky se stimulačním účinkem patří bezesporu mezi nejrozšířenější drogy. V České republice je rizikem rozšíření velká síť výroby a distribuce především pervitinu.

Látky opioidového typu

Nezralé makovice máku setého obsahují látku opium, z čehož pramení i název této skupiny drog. Pro svoje účinky jsou opiáty ve velkém množství využívány v lékařství jako narkotika. Opiáty patří mezi nejnebezpečnější omamné a psychotropní látky, protože mají obrovský potenciál.

Opium

„Surovinou pro jeho získání je zaschlá šťáva z nezralých makovic máku setého. Bývá aplikováno kouřením, požíváním a injekčně. Nejúčinnějším alkaloidem je morfin, kvůli němuž je také zneužíváno jako droga.“ (Drogy: otázky a odpovědi, 2007, s. 172)

Opium bylo užíváno již v dávné minulosti a řadí se mezi nejstarší omamné a psychotropní látky, které byly kdy lidmi užívány.

Heroin

„Heroin byl syntetizován v roce 1874, v roce 1898 jej začala německá firma Bayer prodávat pod jménem Heroisch, což znamená „silný“. Po léta byl Heroin považován za silný lék pro závislost na morfinu. Pikantní je, že heroin byl zpočátku považován za lék s nulovým rizikem závislosti. Závislost na opioidech a opiátech, zejména na heroínu patří k nejzávažnějším a nejúpornějším. Nejčastější a nejrizikovější je aplikace nitrožilní, méně rizikové způsoby jsou šňupání, kouření a inhalace z aluminiové folie.“ (KALINA, K. a kol., 2003, s. 161)

Morfium

„Morfin výrazně tlumí bolest, vyvolává euforii, způsobuje celkový útlum mozku – to má za následek uklidnění až narkotický spánek s barevnými sny.“ (Drogy: otázky a odpovědi, 2007, s. 172)

Závislost, která se vytváří na morfinu vzniká velmi rychle. Může být jak fyzická tak psychická.

Subutex (Buprenorfin)

Subutex se používá při substituční léčbě jako lék, ovšem jedná se taktéž o drogu. Jeho účinky se dají srovnat s jinými opioidy. I když má mírnější účinky než heroin, lze na něm získat závislost. Obsahuje účinnou látku buprenorfin, který je dobře absorbován v ústní dutině. V trávicím traktu se metabolizuje na metabolity, jež nemají žádný účinek, proto jej nelze polykat, ale nechává se jako tableta rozpustit pod jazykem. Subutex je možné také aplikovat injekčně. (Drogy: otázky a odpovědi, 2007)

Methadon (Metadon)

Metadon není chemicky odvozen od morfinu. Zařazuje se mezi syntetické opioidy. Provází ho pomalý nástup účinku a s ním související velmi malý pocit euforie, má menší potenciál závislosti než heroin. Vzhledem k tomu, že jeho vliv na organismus odeznívá cca po 25 hodinách, lze jej bezpečně dávkovat při substituční léčbě, tedy jednou za den. Metadon se užívá nejčastěji ústy, možná je i injekční typ. Je vyráběn pro medicínské účely (substituční léčba), tedy legálně. (KALINA, K. a kol., 2003)

Látky halucinogenového typu

Halucinogeny je možno označit takové drogy, jež mění pohled jak na okolní svět, tak na vlastní zážitky. Pozornost svých uživatelů odvádějí nejvíce od reality ze všech drog, neboť bývají doprovázeny halucinacemi či fantaziemi. Nejvíce zneužívanou omamnou a psychotropní látkou z této skupiny je LSD. (HAJNÝ, M., 2001)

LSD

„LSD se na našem současném černém trhu objevuje téměř výhradně ve formě tzv. tripů či krystalů. V prvním případě se jedná o papírové čtverečky s popiskem zobrazujícím různé symboly. Ve druhém případě pak jde o malé granulky většinou tmavomodré či zelené barvy. Účinnou látkou je Diethylamid kyseliny lisergové – LSD–25.“ (KALINA, K. a kol., 2003, s. 169)

Psilocin a psilocybin (lysohlávky)

*„Psilocin a psilocybin jsou produkty řady druhů hub rodu *Conocybe*, *Psilocybe*, *Panaeolus* a *Stropharia*. U nás se můžeme setkat s *Psilocybe semilanceata* – lysohlávkou kopinatou, která se vyskytuje sporadicky v trávě, při cestách a na pastvinách a s *Psilocybe bohemika* (lysohlávkou českou), která roste vzácně při okrajích lesů, v údolí toků.“* (ŠTABLOVÁ, R., BREJCHA, B., a kol., 2007. s. 151)

Látky solvencinového typu (inhalanty – organická rozpouštědla)

Tyto látky se užívají výhradně vdechováním – tzv. „sniffing“. Užívání se provádí buď přímo z nádob, ve kterých jsou tyto látky obsaženy, popřípadě z nějakého nosiče (kus látky, hadřík, houbička), kam je tento inhalant nejdříve aplikován. Při aplikování

může okamžitě nastat útlum, porucha vědomí a narkotický stav. Mezi velmi nejrozšířenější organická rozpouštědla lze zařadit Toluén. (JANÍK, A., DUŠEK, K., 1990)

Látky solvencinového typu, tedy organická rozpouštědla se dají zařadit zřejmě mezi nejnebezpečnější omamné a psychotropní látky. Riziko pro jejich uživatele tkví v tom, že lze jen těžko odhadnout dávku.

Při špatném fungování vědomí a dostavení se omamujících stavů může tedy uživatel těchto látek při aplikaci lehce usnout s nosem u otvoru nádoby, kde je inhalant obsažen. Z toho mohou vyplývat vážné zdravotní komplikace s trvalými následky, popřípadě i úmrtí.

Látky obsahující sedativa a hypnotika

Sedativa a hypnotika patří mezi nejčastěji předepisované léky s psychoaktivním účinkem v lékařství. Tyto látky mají krátkou historii, neboť byly vyrobeny ve 20. Století. Ve většině případů navozují pocit uklidnění, větší dávka způsobuje spánek. Řada sedativ a hypnotik je též zneužívána osobami závislými na jiných drogách. Nejvýznamnější zástupce z této skupiny jsou Benzodiazepiny. (Drogy: otázky a odpovědi, 2007)

Největším rizikem při užívání či zneužívání těchto látek je jejich kombinování s pitím alkoholických nápojů. To může mít důsledek předávkování, v horším případě až následek smrti pro dotyčného člověka.

Uvedené rozdělení omamných a psychotropních látek vystihuje nejrozšířenější kategorie a druhy drog. Bylo by možné provést jejich hlubší analýzu, ale uvedené dělení je ve vztahu k této práci dle mého názoru dostatečné.

S postupem času se stále vyvíjejí nové omamné a psychotropní látky, které je nutno kategorizovat, neboť zařazení některých drog, jež jsou známy dlouhou dobu a jejich užívání či zneužívání sahá do historie, je více či méně sporné z důvodu jejich účinků. V tomto smyslu by bylo asi pošetilé věřit tomu, že se již žádné takové nové substance nevynaleznou a nebudou distribuovat, neboť kde není poptávka, není nabídka.

2 OMAMNÉ A PSYCHOTROPNÍ LÁTKY V KONTEXTU S ŘÍZENÍM MOTOROVÉHO VOZIDLA

Užívání omamných a psychotropních látek sebou nese zdravotní následky pro jejich konzumenty. Pokud se dotyčný stane pravidelným uživatelem, resp. závislým, ohrožuje tím nejenom sebe, ale i své blízké.

Řidiči motorových vozidel pod vlivem omamných a psychotropních látek však ohrožují nejenom sebe a své blízké okolí, ale dále ostatní účastníky provozu na pozemních komunikacích. Osoba, která má být ve vozidle s takovým řidičem přepravována je teoreticky schopna ovlivnit situaci tím, že do takového vozidla nenastoupí. V případě, že je taková osoba obeznámena s tím, že řidič užívá omamné a psychotropní látky, může se pokusit zamezit tomu, aby takový řidič vozidlo po požití návykové látky resp. pod vlivem takové látky řídil.

To je samozřejmě jen úzký okruh účastníků silničního provozu, kteří mají nějaké eventuality, neboť jejich převážná část možnost volby nemá. Týká se to nezúčastněných účastníků silničního provozu – ostatních řidičů motorových i nemotorových vozidel, chodců, a dalších.

2.1 Účinky nejčastěji užívaných omamných a psychotropních látek řidiči motorových vozidel a jejich vliv na řidiče

Je potřebné, aby se policisté v přímém výkonu služby, kteří se podílí na dohledu na bezpečnost a plynulost silničního provozu seznámili s účinkem jednotlivých návykových látek a s projevy stavů intoxikace, dlouhodobého užívání se syndromem z odnětí. Zejména u dlouhodobých uživatelů s vysokou tolerancí a stálým přísunem návykové látky, nemusejí být nápadné žádné změny chování. Záleží ale samozřejmě na druhu návykové látky.

„Akutní intoxikace může nastat po užití návykové látky. Jedná se o stav navazující na užití takového množství drogy, které ovlivní somatické a psychické projevy uživatele a v krajních případech vede k ohrožení života s nutností provést detoxikaci tj. odstranění drogy a jejích metabolitů z organismu při současném zajištění životních funkcí.“

Syndrom z odnětí se objevuje u závislých na návykových látkách v případech nedostatku drogy nebo jejího odnětí. Může mít jak psychické tak somatické projevy. U některých drog se bagatelizuje nebo popírá. Nastupuje podle druhu drogy, v různém časovém odstupu a intenzitě, může dojít i k ohrožení života. Řidič není schopen bezpečně řídit motorové vozidlo.“ (ŠTABLOVÁ, R. a kol., 2003. s. 30, 31).

Při řízení motorového vozidla se spoléhá na řidičově psychickém a somatickém stavu, který může být ovlivněn návykovou látkou. Negativní vliv návykové látky na řízení, tedy její účinky, se může vyskytovat jak v době akutní intoxikace, tak při syndromu z odnětí. Tyto stavy mohou být u jedné látky bipolární.

Účinky marihuany

Hlavní účinek marihuany je halucinogenní.

Vliv marihuany na řízení vozidel

„V době intoxikace se projevuje celkovým útlumem. Řidič působí ospalým dojmem, reaguje zpomaleně, je nepozorný, přehlíží výstražné značky, nerespektuje chodce na přechodech, mění neodůvodněně rychlost vozidla. Může být nápadný překrvením spojivek. Hrozí mu nebezpečí oslnění protijedoucím vozidlem, protože mívá mydriázu.“ (ŠTABLOVÁ, R. a kol., 2003. s. 37)

„Marihuana má velmi špatný vliv na veškerou činnost, která vyžaduje mentální, psychickou a fyzickou koordinovanost, jako je tomu ve výrazné míře např. u řízení motorových vozidel. Všechny reakce a tělesné funkce jsou výrazně zpomaleny. Je třeba vědět, že negativní účinky marihuany mohou na člověka působit až 24 hodin po užití, jak ukázaly testy řidičů.“ (ŠTABLOVÁ, R., BREJCHA, B., a kol., 2007. s. 141)

Souhrnně tedy marihuana způsobuje snížení aktivity, zpomalení motoriky a tím způsobení prodloužení reakčního času. Řidiči, kteří ji užívají dlouhodobě, nemusí v době akutní intoxikace vykazovat žádné zásadní změny v chování, ovšem při syndromu z odnětí jsou již zcela zřejmé. Mydriáza (rozšíření zornic) má zásadní vliv na množství přijímaného světla na sítnici, proto zde hrozí oslnění větším zdrojem světla.

Účinky amfetaminu, metamfetaminu (pervitinu)

Hlavním účinkem je stimulace centrální nervové soustavy.

„Protože se jedná o amfetaminový derivát, jsou jeho účinky v podstatě stejné, jako u amfetaminu. Jen je třeba zdůraznit, že stálé užívání vede k vážným psychickým poruchám, které se projevují zpočátku jako nedůvěřivost k okolí, jež se neustále stupňuje až do velice silné paranoie. Takový člověk má neustále pocit, že se na něho všichni domluvili a že je neustále sledován. Je mnoho případů, kdy takový narkoman ze zoufalství vyskočí z okna či provede jinou nepředloženost. Tento stav se podobá díky stejným příznakům diagnostikované schizofrenii.“ (ŠTABLOVÁ, R., BREJCHA, B., a kol., 2007. s. 146)

Vliv amfetaminu, metamfetaminu (pervitinu) na řidiče

„Řidiči pod vlivem pervitinu se mohou stát nápadní hazardní, rychlou jízdou s nedostatečnou pozorností. Přeceňují své schopnosti k řízení motorového vozidla, stoupá jim sebevědomí a dopouštějí se chyb v různých dopravních situacích. Ztrácejí smysl pro realitu, mají zhoršenou reakci na světlo, takže je zvýšená možnost oslnění protijedoucím vozidlem. Při syndromu odnětí mohou naopak v první etapě za volantem usnout.“ (ŠTABLOVÁ, R. a kol., 2003, s. 39).

Naopak od útlumu vlivem marihuany jsou účinky amfetaminu a metamfetaminu na řidiče stimulační, tedy povzbuzují řidiče nikoliv však k lepšímu výkonu. To je samozřejmě také kontrproduktivní, neboť to rozhodně vede k přeceňování svých schopností.

2.2 Užívání jiných návykových látek (drog) mezi řidiči

Pracovníci z Centra dopravního výzkumu shromažďovali od března roku 2008 do června roku 2009 v rámci projektu DRUID 29 vzorky slin řidičů, kteří byli zastaveni v průběhu běžných silničních kontrol. Tento výzkum byl prováděn na mezinárodní úrovni. Záměrem tohoto projektu bylo zlepšení bezpečnosti silničního provozu v rámci celé EU a způsobit pokles počtu řidičů pod vlivem návykových látek komplexně. Celkově bylo získáno 2039 vzorků slin od 1593 řidičů a 446 řidiček. Řidiči mohli odmítnout účastnit se tohoto projektu, což učinilo 500 účastníků.

Ze všech vzorků byly drogy či jejich kombinace zjištěny ve 41 případech. 33x byl zjištěn aktivní metabolit konopných drog (delta-9-THC), 12x metamfetamin a v jednom případě kokain. Nejčastější kombinací omamných a psychotropních látek byla variace metamfetaminu s THC, neboť ta byla zjištěna v 8 případech.

Dále z této studie vyplynulo, že výskyt užívání omamných a psychotropních látek u řidičů je srovnatelný s požíváním alkoholických nápojů. (Bulletin Národní protidrogové centrály, 2011-1)

2.3 Způsoby při odhalování řidiče motorového vozidla

Odhalování řidiče motorového vozidla pod vlivem jiné návykové látky lze rozdělit do několika etap, přičemž každá z nich hraje určitou úlohu a může policistům významně pomoci při odhalení řidiče ovlivněného jinou návykovou látkou.

Výběr lokality

První takovou etapou je zaměření se na vytipování určitých lokalit, kde se takoví řidiči častěji vyskytují. V silách policie rozhodně není, aby obsadila všechna místa a všechny časy, kde se takoví řidiči pohybují. Místní a osobní znalost policistů hraje tedy v tomto ohledu nezastupitelnou složku. Tuto znalost policisté získávají z vlastní zkušenosti a je žádoucí, aby si ji mezi sebou předávali.

Policisté ze služby kriminální policie a vyšetřování a zvláště ti z oddělení odhalování obecné kriminality, kteří se zabývají problematikou omamných a psychotropních látek mohou policistům, kteří dohlíží na bezpečnost a plynulost silničního provozu, poskytnout právě takové informace o lokalitách se zvýšeným výskytem uživatelů omamných a psychotropních látek a tím tedy možným vyšším výskytem řidičů motorových vozidel takto ovlivněných. Další takové informace mohou poskytnout policisté z Obvodních oddělení, neboť ti mají obvykle místní a osobní znalost na vyšší úrovni než např. policisté z Dopravního inspektorátu, kteří se dohlíží na bezpečnost a plynulost silničního provozu na větším územním celku. Jisté informace mohou policisté také obdržet přímo od dotyčných ovlivněných řidičů, ať už se týkají toho, kde a od koho omamnou a psychotropní látku obstarali a kde ji užili. Tyto informace mohou policisté zpětně poskytovat policistům ze služby kriminální policie a vyšetřování. Samozřejmě je vše závislé na ochotě dotyčných řidičů takové informace poskytnout. Při kontrole řidičů

v blízkosti diskoték, techno-party můžeme předpokládat, že dotyční budou pod vlivem extáze, pervitinu. Marihuanu lze očekávat v blízkosti rockových klubů.

Uživatelé omamných a psychotropních látek

V závislosti na tom jakou látku užívají a dále tím, v jakém stavu se současně nacházejí se uživatelé omamných a psychotropních látek liší svým chováním. Policisté by měli znát tyto typické uživatele a možnosti jejich chování, styl oblékání, obvyklý věk a druh dopravního prostředku, který užívají.

Chování uživatelů jiných návykových látek je třeba znát už jenom z taktického postupu hlídky. Řidič pod vlivem stimulačních drog může mít zvýšené sebevědomí užitím této látky a nezdědka se může pokusit hlídce ujíždět nebo utéct při provádění služebních úkonů, či napadnout hlídku samotnou.

Uživatele jiných návykových látek je možno přímo vytipovat v provozu na pozemních komunikacích již podle stylu a typu oblečení. Řidič motorového vozidla mající mydriázu může z důvodu menšího oslnění užít různé pokrývky hlavy (kšiltovka, čepice, kapuce). Dále lze předpokládat užití marihuany u osob mladšího věku. Dopravní prostředek, ve kterém se řidiči pod vlivem jiných návykových látek pohybují, má obvykle nízkou nominální hodnotu a bývá v horším technickém stavu, neboť jeho uživatelé používají finanční prostředky k nákupu dávek omamných a psychotropních látek a zbavují se materiálního vybavení.

Způsob jízdy

Způsob jízdy řidiče je další etapou, ze které lze vyčíst, zda je řidič pod vlivem jiné návykové látky. Policisté dohlížející na bezpečnost a plynulost silničního provozu by se měli zaměřit zejména na rychlost jízdy okolních vozidel (příliš pomalá a opatrná jízda, hazardní a rychlá jízda), bezdůvodné akceleraci při rozjezdu vozidla (vytáčení motoru do vysokých otáček, kvílení pneumatik), agresivní přejíždění z jednoho jízdního pruhu do druhého (kličkování mezi vozidly bez užívání znamení o změně směru jízdy), nebezpečné předjíždění (předjíždění přes plnou čáru, v případě výskytu protijedoucího vozidla), nerespektování světelného signalizačního zařízení a dopravních značek (jízda na červenou, nezastavení na místě kde to přikazuje dopravní značení), nerespektování chodců na přechodech pro chodce (neumožnění chodcům bezpečné přejítí vozovky),

bezdůvodná změna směru jízdy (při oslnění protijedoucím vozidlem), pomalá reakce na aktuální stav v provozu.

Chování a jednání řidiče

Z chování a jednání kontrolovaného řidiče policisté mohou policisté vytušit, zda je dotyčný pod vlivem omamné a psychotropní látky. To lze zjistit z určitých typických znaků, které se projevují při akutní intoxikaci jinou návykovou látkou, v útlumu nebo kdy má tzv. syndrom z odnětí. Proto je důležité, aby policisté věnovali pozornost již prvnímu kontaktu s kontrolovanou osobou. Jde především o koordinaci pohybů při vystoupení řidiče z vozidla, chůzi (normální, vrávorání), styl postoje (schopnost či neschopnost vydržet stát na jednom místě, popocházení, přešlapování), pohyby a vzhled rukou při předávání dokladů (třes a neklid, různé posunky, zvýšená gestikulace rukou, neupravené nehty, celkově zanedbané či špinavé ruce).

Při komunikaci s řidičem se zaměřujeme na jeho chování (ovládané, odmítavé, nervózní, apatické, řečnost, agresivní, hyperaktivní, unavené, zpomalené, nepřírozená veselost, zmatečné, neklidné), náladu (nenápadná, podrážděná, depresivní, tupá, euforická, panická, ustrašená, dotyčný vzlyká, křičí nebo má pocit všemocnosti), řeč řidiče (normální, koktání, nevýrazná, překotnost mluvení, upovídání, špatná artikulace), paměť (normální, není schopen si vybavit osobní údaje apod.), jeho orientaci v čase, místě).

Dále je třeba soustředit se na oční kontakt kontrolované osoby (přímý, vyhýbání se očnímu kontaktu), oči – spojivky (normální, překrvené tj. zarudlé, bledé), oči – zornice (úzké, střední, rozšířené, jejich reakci na osvětlení a stínování), tělesné známky řidiče (zápach konopí, zápach po chemikáliích, viditelné vpichy po nitrožilní aplikaci jiných návykových látek, výskyt potu bez důvodného opodstatnění, struktura a barva jazyka), zbarvení kůže (bledá, zarudlá, výskyt různých vyrážek v okolí nosní a ústní dutiny), oblečení (čisté, znečištěné).

Prohlídka vozidla

Další pomocnou možností jak odhalit řidiče motorového vozidla pod vlivem jiné návykové látky je zaměřit se při dopravní kontrole na vozidlo, popřípadě provést jeho prohlídku. Zde by se měli policisté soustředit na prozkoumání různých úložných prostor ať už vizuálně dostupných či záměrně skrytých či zavazadel a hledat přítomnost omamných a psychotropních látek, prostředků na jejich přípravu anebo nástrojů, kterými se dají aplikovat. V případě nalezení takových věcí je důvodné podezření, že by mohl být

řidič právě uživatelem jiných návykových látek. Zde je na místě se dotazovat řidiče na původ nalezených věcí a jeho vztah k nim.

2.4 Postup při odhalení řidiče motorového vozidla

Při odhalování řidiče pod vlivem jiných návykových látek se policisté řídí mnoha právními předpisy, především pak Závazným pokynem policejního prezidenta č. 160/2009, kterým se upravuje postup na úseku bezpečnosti a plynulosti silničního provozu s odkazem na další související právní normy.

„Kontrola dodržování zákazu požívání jiných návykových látek

Čl. 61

Postup při odhalování protiprávního jednání pod vlivem jiných návykových látek

(1) V rámci silniční kontroly je policista oprávněn vyzvat řidiče, aby se podrobil orientačnímu vyšetření, zda neřídí vozidlo pod vlivem jiných návykových látek. K orientačnímu vyšetření přistoupí policista po nabytí podezření, že řidič požil jiné návykové látky.

(2) Policista provede orientační vyšetření biologického materiálu, odebraného kontrolované osobě, s využitím dostupných pomůcek nebo prostředků k tomuto účelu určených, přičemž postupuje dle návodu výrobce. Policista nemusí provést orientační vyšetření v případě, že z chování a vystupování kontrolované osoby jednoznačně vyplývá podezření na ovlivnění návykovou látkou a požití alkoholu bylo dechovou zkouškou vyloučeno.“ (ZPPP č. 160/2009, kterým se upravuje postup na úseku bezpečnosti a plynulosti silničního provozu)

Jestliže policista pojme podezření, že je řidič pod vlivem jiné návykové látky má oprávnění u něj provést orientační vyšetření, které v případě Policie České republiky provádí buď prostředkem z řady DrugWipe anebo Dräger DrugTest 5000. V případě toho, že hlídka není vybavena žádným z těchto prostředků má možnost prostřednictvím operačního důstojníka přivolat jinou hlídku, která takto vybavená je.

„Čl. 62

Postup při pozitivním testu

(1) V případě, že výsledek orientačního vyšetření je pozitivní nebo v případě, že z chování a vystupování kontrolované osoby jednoznačně vyplývá podezření na ovlivnění návykovou látkou a požití alkoholu bylo dechovou zkouškou vyloučeno, policista vyzve řidiče k odbornému lékařskému vyšetření zjišťujícímu obsah jiné návykové látky než alkoholu (dále jen „lékařské vyšetření“). Lékařské vyšetření je prováděno ve zdravotnickém zařízení k tomu odborně a provozně způsobilém. Policista vyplní „Žádost o lékařské a toxikologické vyšetření osoby při podezření z ovlivnění návykovou látkou“. V rámci odborného lékařského vyšetření zajistí policista odběr vzorku moče i odběr vzorku krve. Uvedený postup je důležitý k určování ovlivnění návykovou látkou.

(2) Orgán policie doručí na odborné zdravotnické zařízení odebrané biologické materiály, kde je provedeno prvotní zjištění z moče a krevní vzorek uschován pro případnou potřebu znaleckého zkoumání.“ (ZPPP č. 160/2009, kterým se upravuje postup na úseku bezpečnosti a plynulosti silničního provozu)

Pokud z orientačního vyšetření vyplyne, že je řidič pod vlivem nějaké návykové látky, hlídka jej ústně poučí a zákonně vyzve k podrobení se lékařskému vyšetření spojenému s odběrem krve a moči ke zjištění míry ovlivnění jinými návykovými látkami. K provedení odborného lékařského vyšetření má Policie České republiky obvykle smluvní zařízení, které má k těmto úkonům certifikaci a může tyto úkony provádět. Do tohoto zařízení je osoba ve většině případů přepravena služebními dopravními prostředky policie a to buď dobrovolně, nebo v režimu omezení osobní svobody. V tomto případě záleží na okolnostech daného případu či chování a jednání řidiče. Před provedením odborného lékařského vyšetření vyplní policista první část formuláře „Protokol o lékařském a toxikologickém vyšetření osoby při podezření z ovlivnění návykovou látkou“ (viz příloha PII).

Druhou část tohoto protokolu vyplní posuzující lékař, kde vyplní anamnézu řidiče a jeho poznatky o vyšetření dotyčného řidiče. Dále lékař uvede data a čas odběru biologického materiálu a druh dezinfekce, která byla použita. Toto stvrdí svým podpisem. Druh odebíraného biologického materiálu (krev, moč) byl v průběhu času měněn služebními funkcionáři z důvodu změn v postupech a řešení této problematiky, ačkoli je stanoveno závazným pokynem policejního prezidenta č. 160 z roku 2009, že se provede odběr krve

i moči. Rozdílnosti v tom, jaký biologický materiál se odebírá, jsou v České republice nejenom na úrovni krajských ředitelství Policie, ale i v rámci nich.

Vzorky biologického materiálu jsou společně s „Protokolem o lékařském a toxikologickém vyšetření osoby při podezření z ovlivnění návykovou látkou“ a vyplněným „Protokolem o imunochemickém vyšetření moči ovlivnění návykovou látkou“ (viz příloha PIII) doručeny k dalším toxikologickým analýzám do příslušné soudně toxikologické laboratoře. Zde se další postupy opět liší dle geografického umístění, neboť v České republice nejsou sjednoceny. Tyto modifikace jsou závislé na institucích a orgánech, které se touto problematikou v konečném stádiu zabývají, tedy správními orgány obcí s rozšířenou působností, státními zastupitelstvími a soudy, se kterými Policie České republiky úzce spolupracuje.

V jedné z těchto alternativ je z pokynu policie zkoumán pouze vzorek moči a v případě pozitivního nálezu jiných návykových látek v moči je věc policejním orgánem oznámena jako podezření ze spáchání přestupku správnímu orgánu obce s rozšířenou působností. Správní orgán si v následném správním řízení nechá vypracovat znalecký posudek z oboru zdravotnictví, odvětví toxikologie (viz příloha PIV) ze vzorku krve. Základními otázkami, jež má znalecký posudek zodpovědět je provedení analýzy vzorku krve a stanovit množství návykové látky a taktéž vliv této látky na řidiče. Věc je nadále řešena ve správním řízení jako přestupek.

Druhá varianta je, co se týče zkoumání vzorku moči, stejná jako předešlá, avšak při pozitivním nálezu jiných návykových látek v moči je věc policejním orgánem překvalifikována na podezření ze spáchání přečinu „Ohrožení pod vlivem návykové látky“ dle ustanovení § 274 trestního zákoníku a jsou zahájeny úkony trestního řízení. V tomto případě je znalecký posudek z oboru zdravotnictví, odvětví toxikologie vypracován z pokynu policejního orgánu a dále je věc předána na státní zastupitelství a předložena soudu jako podezření ze spáchání trestného činu.

Rozdílnost v těchto postupech je nejenom v právní kvalifikaci a stupni závažnosti skutku řízení motorového vozidla pod vlivem jiné návykové látky, ale dále i v časovém úseku, který mají orgány na jeho řešení, neboť v případě správního řízení to je pouhý rok ode dne spáchání. To může být v dnešní době vysoké zátěže např. správních orgánů administrativou problémem z důvodu promlčení celého skutku.

3 VÝVOJ ODHALOVÁNÍ A ZPŮSOBU ZJIŠŤOVÁNÍ NÁVYKOVÝCH LÁTEK U ŘIDIČŮ MOTOROVÝCH VOZIDEL

3.1 Historický vývoj odhalování řidičů motorových vozidel

„Do konce osmdesátých let byl zájem týkající se bezpečnosti dopravy zaměřen téměř výhradně na alkohol. Řidič, který byl kontrolován dopravní policií nebo který se dopustil přestupku či trestného činu při řízení motorového vozidla, byl povinen podrobit se dechové zkoušce pomocí Detalkoholu nebo pomocí Dräger. Při zjištění alkoholu v dechu se řidič musel podrobit ještě vyšetření krve na alkohol. Odebrání krve bylo a je spojeno s klinickým vyšetřením. Jeho výsledek ale je závislý na zkušenostech vyšetřujícího lékaře.

Někteří řidiči ani při překročení hranice 1 promile alkoholu v krvi nemusí jevit výrazné známky požití alkoholu.

Zadržený řidičský průkaz byl řidiči vrácen až po absolvování pohovoru v ordinaci AT pro prevenci a léčbu závislosti.“ (Bulletin, Národní protidrogové centrály, 2000-3, s. 19)

Tzv. ordinace AT – ordinace pro „alkoholismus a (jiné) toxikomanie“ byla v socialistickém zdravotnictví ČR nedílnou součástí psychiatrického oddělení polikliniky a tvořila celostátní síť, která se začátkem 90. let začala rozpadat. Následně byly některé AT (OAT) privatizovány, některé byly zrušeny. Ty, které fungují dodnes, se převážně zabývají alkoholismem.

„V případech pochybnosti, zda se nejedná o ztrátu kontroly nad pitím nebo závislost na alkoholu, byl řidič odborně vyšetřen. U většiny těchto řidičů nešlo o závislost na alkoholu, ale jednalo se o řidiče s rizikovým chováním, mezi které patřilo i řízení motorového vozidla pod vlivem alkoholu.

Každý řidič byl po vyšetření upozorněn na následující skutečnost. Na rozdíl od zadržení řidičského průkazu na určitou dobu v důsledku přestupku nebo trestného činu bude zadržení řidičského průkazu ze zdravotních důvodů při ztrátě kontroly nad pitím nebo při závislosti trvat do té doby, dokud nedojde ke změně zdravotního stavu předpokládajícího trvalou abstinenci. Toto upozornění lékařem bylo v souvislosti

s ostatními okolnostmi natolik účinné, že po dobu pěti let se opakovaného dopravního přestupku pod vlivem alkoholu dopustili řidiči jen výjimečně.

Po této zkušenosti právem předpokládáme, že při podobném postupu u řidičů řídicích motorová vozidla pod vlivem jiné návykové látky dojde k podobnému kladnému efektu.“ (Bulletin, Národní protidrogové centrály, 2000-3, s. 19)

K tomuto lze tedy uvést, že orgány dohlížející na bezpečnost a plynulost provozu na pozemních komunikacích se v zásadě zpočátku nezabývaly řidiči motorových vozidel pod vlivem omamných a psychotropních látek, ale převážně řidiči motorových vozidel pod vlivem alkoholu. Avšak např. v polovině 60 let se v tehdejší Československu již objevovali zástupci hnutí hippies, (u nás nazýváni jako máničky a chuligáni), přičemž u nich se dalo užívání omamných a psychotropních látek předpokládat a taktéž se dalo očekávat, že tito lidé mohou usednout do motorových vozidel jako jejich řidiči.

„Potřeba vyšetřování řidičů i na nealkoholové drogy se ukázala nezbytnou od začátku 90. let, kdy po otevření hranic masivně stouplо užívání zejména ilegálních drog. Nealkoholové drogy se tak dostaly do dopravy a ohrožují její bezpečnost.

Do roku 1993 jsme měli v České republice ještě plně fungující síť Ordinací AT pro prevenci a léčbu závislosti a nebylo proto problémem nejen provinilé řidiče vyšetřit, ale ani pro ně uspořádat buď skupinové sezení, nebo alespoň individuální poučení (instruktáž) o nutnosti abstinence při řízení motorových vozidel. Bohužel tato síť byla značně redukována v důsledku dezinformací, které poskytli tehdejší vládě někteří pekuniárně zainteresovaní jedinci. Vláda byla dezinformována údaji o zařízeních zabývajících se nejen problematikou abúzu alkoholu, ale i nealkoholových drog. Důsledek byl takový, že se místo ordinací začaly budovat tzv. kontaktní centra, která obsáhla pouze část problematiky a také pouze část populace. Tak se stalo, že valná část populace užívající návykové látky se nedostává do řádné léčby, recidivuje a dopouští se zbytečné trestné činnosti včetně řízení motorových vozidel pod vlivem návykových látek.“ (Bulletin, Národní protidrogové centrály, 2000-3, s. 19)

Je tedy zřejmé, že se nepodařila řádná transformace a přizpůsobení AT ordinací, což mělo za následek nedostatečnou léčbu uživatelů omamných a psychotropních látek, přičemž v souvislosti s tím začali dotyční vytvářet trestnou činnost.

„Situace se nezlepšila ani tehdy, když se problematikou AT ordinací začali zabývat privátní psychiatři, protože i oni se věnovali a věnují jen určité části klientely.

Pokud tedy nebude obnovena řádně fungující síť speciálních ambulantních zařízení pro prevenci a léčbu závislostí (ordinace AT), nelze očekávat zlepšení na úseku prevence a léčby návykových onemocnění.

I z tohoto důvodu zaostáváme za ostatními státy ve světě. Nejsme zatím schopni zajistit bezpečnost dopravy ohroženou řidiči jezdícími pod vlivem návykových látek. Vážně nejen detekce drog u řidičů, ale i postup při vrácení řidičského průkazu řidičům, kterým byl odebrán pro řízení pod vlivem alkoholu nebo jiné drogy.

V České republice bude potřebné soustředit se především na pervitin (metamphetamin), heroin a marihuanu, a to zejména na mladé lidi ve věku 15-29 let. Zneužívání alkoholu a léků lze očekávat nejvíce ve věkové kategorii nad 40 let.“ (Bulletin, Národní protidrogové centrály, 2000-3, s. 20)

V následujících letech bude tedy potřeba zaměřit pozornost na léčbu onemocnění, jež způsobují návykové látky na zdokonalení prevence a samozřejmě také na vymýcení řidičů pod vlivem jiných návykových látek z pozemních komunikací, jejichž výskyt v provozu má stále vzestupnou tendenci.

3.2 Současný stav odhalování řidiče motorového vozidla

V současné době se Policie České republiky již běžně zabývá odhalováním řidičů motorových vozidel pod vlivem jiných návykových látek. K tomuto je zapotřebí technického vybavení, tedy prostředků, kterými lze drogu v organismu řidiče detekovat. Existuje mnoho různých technických prostředků, které toto dovedou. Pro policejní činnost je však nezbytné, aby bylo možno takový prostředek použít v místě a čase, kdy jej policista vyžaduje a to jak z hlediska jednoduchosti použití, rychlosti vyhodnocení, skladovatelnosti a dobré finanční dostupnosti. Nejběžnější situací, kdy policista potřebuje detekovat drogu v organismu je při dohledu na bezpečnost a plynulost silničního provozu, zejména při silniční kontrole. Zde není pro policistu důležité zjišťovat přímo koncentraci té či oné jiné návykové látky v organismu, ale pouze detekovat její přítomnost či nepřítomnost. Policie České republiky k tomuto detekování používá několik druhů technických prostředků. Od firmy Securetec se jedná o prostředky DrugWipe Twin, DrugWipe 5+

a DrugWipe 5S, přičemž tyto prostředky byly vyvinuty speciálně pro použití v terénu pro potřeby dopravní policie v celé evropské unii. Jedná se o testy na detekci jiných návykových látek ze slin, potu a povrchu. Dalším prostředkem, který Policie České republiky využívá je přístroj Dräger DrugTest 5000 na detekci jiných návykových látek ze slin od společnosti Dräger, která byla zpočátku zaměřena na přístroje k detekci alkoholu v dechu, jež Policie České republiky v hojném počtu stále využívá.

„Test DrugWipe je založen na imunologickém principu. Pro testování ze slin se sliny stírají z jazyka nebo vnitřní strany tváře stěrovými čtverečky testu. Stěr potu se provádí z čela, dlaní apod. Stěrové čtverečky slouží k přenášení sliny nebo potu na testovací proužky testu. Na testovacích proužcích jsou protilátky specifické pro jednotlivé drogy. Pokud jsou ve slinách nebo potu přítomny drogy, naváží se na příslušné protilátky“.
(LT Sezam s. r. o., 2014)

DrugWipe Twin

Jedná se o prostředek na detekci dvou druhů jiných návykových látek ze slin, potu a povrchu. Kombinaci druhů tvoří amfetaminy a cannabinoidy (THC – marihuana) nebo kombinace opiáty a cocain. V policejní praxi je používán převážně v kombinaci amfetaminy a cannabinoidy.

DrugWipe 5+

Tímto prostředkem lze odhalit pět různých druhů drog ze slin. Je možno jím detekovat cannabinoidy, amfetamin / metamfetamin (pervitin, extáze), cocain (krek), opiáty (heroin, morfium).

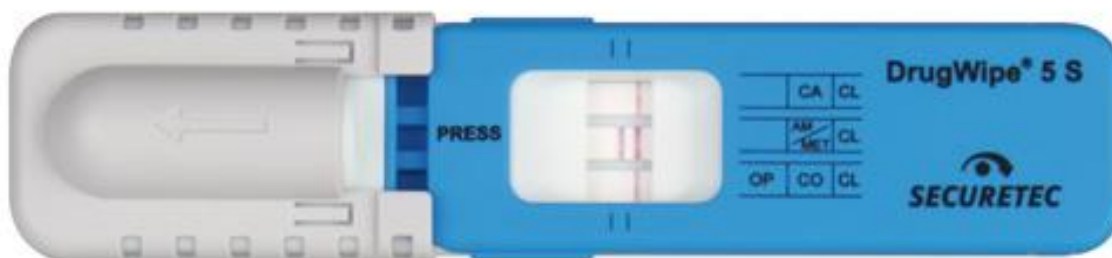
DrugWipe 5S

DrugWipe 5S (obr. 1) je nejnovější prostředek z řady DrugWipe, který je obdobou prostředku DrugWipe 5+, ovšem cannabinoidy a amfetaminy / metamfetaminy jsou odděleny. Je možné jím detekovat stejné drogy jako s prostředkem DrugWipe 5+.

Prostředky DrugWipe jsou unikátní testy, které se odlišují od jiných testů tím, že čas a odběr vzorku a tím přímý kontakt s testovanou osobou je cca pouhých 5 sekund. Testy jsou charakteristické vysokou přesností. Vysoká přesnost dovoluje policistovi

se spolehnout na výsledek testu nejméně v 95 % případů. Nezanedbatelná je také jednoduchost použití, snadná a jednoznačná interpretace výsledků pouhým okem. (Securetec Detektions-Systeme AG, 2014)

Obr. 1 – DrugWipe 5S

(Securetec Detektions-Systeme AG, 2014)

V případě negativního výsledku je jistota spolehlivosti testu vždy 100 %. To v praxi znamená, že se nemůže stát, aby test detekoval jakoukoliv jinou návykovou látku u řidiče, jenž žádnou jinou návykovou látku neužil. Může se však stát, že test neodhalí návykovou látku, který je intoxikován. (Bulletin Národní protidrogové centrály, 2011-1)

Lze tedy konstatovat, že se jedná o velmi přesné a jednoduché prostředky k odhalení řidiče pod vlivem omamné a psychotropní látky. Jsou to také zároveň nejrozšířenější prostředky k takovému účelu, jež Policie České republiky používá.

Dräger DrugTest 5000

Jedná se o systém, který se skládá z přístroje (analyzátoru) a ze zkušebních sad. Tento systém je určen pro okamžité a kvalitativní prokázání až osmi druhů návykových látek ve vzorcích lidských slin. Je určen k prokázání amfetaminu, benzodiazepinu (diazepam), ketaminu, kokainu, metadonu, metamfetaminu, opiátů a cannabinoidů ve slinách. Pomocí křížové reaktivity se dále prokazují také modifikované amfetaminy (MDMA / extáze). Zkušební systém Dräger DrugTest 5000 (obr. 2) je založen na metodě imunologického testu. Drogy obsažené ve vzorku si konkurují s drogami na zkušební membráně při navázání mikročástic potažených protilátkami. Odběr vzorku se používá pro vyšetření vzorku slin, které se odebírají pomocí integrovaného stěrače. Vzorek se odebere absorpcí

přímo do sběrače vzorku na kazetě. Analýza se spustí tak, že se kazeta společně s patronou vloží do přístroje. Přístroj vzorek samočinně přeneseme do zkušební kazety, čímž se aktivuje proces vyhodnocení zkoušky. Výsledky zkoušky se po analýze zobrazí na displeji přístroje a uloží se do paměti. Všechna data lze tisknout pomocí tiskárny. (Drägerwerk AG & Co. KGaA, 2014)

Obr. 2 – Dräger DrugTest 5000

(Drägerwerk AG & Co. KGaA, 2014)

Tento přístroj je u Policie České republiky zastoupen v řádu několika desítek kusů, neboť vedle nákladů na zkušební sady je nezbytnou součástí pořízení vyhodnocovacího přístroje, což představuje vysokou finanční zátěž oproti prostředkům DrugWipe. Jednoznačnou výhodou tohoto přístroje je vyšší počet hodnocených jiných návykových látek a jako jediný prostředek dokáže v terénu detekovat benzodiazepiny.

3.3 Prevence a využití sociální pedagogiky

„S užíváním drog může souviset celá řada sociálních problémů, jako jsou např. nízké vzdělání, nezaměstnanost, problémy ve vztazích a rodině, nekvalitní a nestálé bydlení až bezdomovectví. Tyto problémy se často vyskytují společně a mohou vést až k sociálnímu

vyloučení. Ve zvýšené míře se projevují v některých populačních skupinách, jako jsou například etnické a národnostní menšiny (v ČR především Romové, bezdomovci, migranti, přistěhovalci).“ (Výroční zpráva o stavu ve věcech drog v České republice v roce 2011, s. 109)

Mezi problémy přiléhající k užívání omamných a psychotropních látek a řízení motorového vozidla jednoznačně patří zákaz řízení motorových vozidel, s čímž obvykle úzce souvisí u řidičů užívajících jiné návykové látky odejmutí zdravotní způsobilosti k řízení motorových vozidel. To může mít za následek ztrátu zaměstnání, nebo ztížení dostupnosti do místa výkonu práce, problémy v rodinných vztazích. Z nezaměstnanosti dotyčných osob vyvstávají další komplikace ať už nesplácením závazků u různých bankovních či nebankovních společností z čehož může vyplývat nedostatek příjmů, které bývají zajišťovány nelegální činnostmi. Důsledkem užívání omamných a psychotropních látek v souvislosti s řízením motorového vozidla či vykonávání nelegální činnosti k zajištění finančních prostředků může být trestní stíhání, postih za takovou činnost vyúsťující až v odnětí svobody a s tím související záznam v rejstříku trestů. Následná reintegrace takového člověka do společnosti z výkonu trestu je náročná. Je tedy důležité věnovat se prevenci užívání omamných a psychotropních látek nejenom u řidičů motorových vozidel, ale prevenci drog všeobecně, neboť ta může jejich budoucí uživatele od užívání odradit, případně současným uživatelům pomoci zbavit se závislosti a začlenit se zpět do běžného života.

Prevenici lze rozdělit do tří skupin:

Primární

Účelem primární prevence je snažit se zabránit, aby lidé s užíváním drog vůbec začali. Nejzákladnějším prostředkem je prezentování důsledků užívání drog a to ve všech rovinách (zdravotní, sociální, apod.).

Sekundární

Prostřednictvím sekundární prevence se snažíme předcházet tomu, aby u současných uživatelů nevznikla závislost, pomoci lidem majícím potíže s drogami zapojit se zpátky do běžného života.

Terciální

Terciální prevence má za cíl snižování následků poškození, jež vzniklo užíváním drogy, zabránit tomu, aby se dotyční po období abstinence navrátili k užívání drogy. (ŠTABLOVÁ, R., BREJCHA, B., a kol., 2007)

Všechny tyto tři skupiny obecné prevence užívání drog mají svou nezastupitelnou roli. Do primární prevence užívání drog ve vztahu s řízením motorového vozidla můžeme zařadit např. celostátní kampaň Ministerstva dopravy „Nemyslíš, zaplatíš.“, která mimo jiné ukazuje velikou škodlivost drog, konkrétně tedy marihuany, za volantem. Tato kampaň je zaměřena na věkovou skupinu řidičů do 25 let a pokouší se měnit chování vyvoláním negativních emocí pomocí předložení možných následků. Dále do primární prevence můžeme zařadit dopravní akce Policie České republiky.

„Výchovně vzdělávací – osvětové – preventivní prostředky představují řadu činností, které vykonává v rámci obsahu své činnosti přímo dopravní policie nebo se na nich významně podílí. Jedná se o řadu vzdělávacích akcí, jako jsou školení, výuka ve školách, dopravně bezpečnostní výstavy, pravidelné vstupy v masmédiích, preventivní dopravní akce. Patří sem podíl policie na akčních programech, systémech dopravní výchovy aj. Tento prostředek prevence je dopravní policií úspěšně využíván především v zahraničí.“ (PAVLÍČEK, K., KOPECKÝ, Z., HOŘÍN, J., 2003, s. 23)

Policie České republiky v rámci prevence provádí i různé přednášky ve školách od prvních stupňů počínaje až po střední školy. Při tomto se především dbá na správné chování a bezpečnost účastníků silničního provozu, kterými právě cílová skupina posluchačů může být (chodci, cyklisté, motocyklisté). Omamným a psychotropním látkám se takové přednášky věnují jen okrajově, a bylo by vhodné se na tuto problematiku více zaměřit vzhledem k vysokému výskytu uživatelů omamných a psychotropních látek ve společnosti.

Drogově specifická léčba byla rozdělena EMCDDA (Evropské monitorovací centrum pro drogy a drogovou závislost) do léčebných přístupů:

„Ambulantní psychosociální intervence včetně intervencí sahajících od poradenství, motivační terapie, krátkodobých intervencí, vedení případu až po denní péči a následnou péči.“

Ústavní psychosociální intervence včetně intervencí sahajících od pohybové léčby až po terapeutické komunity.

Substituční/udržovací léčba včetně farmakologických intervencí s psychologickou péčí/podporou nebo bez ní.

Detoxikace včetně intervencí k detoxikaci obvykle poskytovaných ve specializovaných medicínských centrech.“ (SCHULTE, B., THANE, K., REHM, J., UCHTENHAGEN, A., STÖVE, H., DEGKWITZ, P., REIMER, J., HAASEN, CH., 2010, s. 19)

Péče o samotné uživatele omamných a psychotropních látek a jejich sociální reintegrace je v ČR vykonávána prostřednictvím ambulantních doléčovacích programů, jejichž součástí mohou být programy chráněného bydlení a chráněné pracovní programy (chráněná dílna, chráněné zaměstnání a podporované zaměstnání). Cílovou skupinou členěných intenzivních doléčovacích programů jsou osoby s dobou abstinence alespoň 3 měsíce a více. (Bulletin, Národní protidrogové centrály, 2011-1)

Preventivním programům užívání drog u různých rizikových skupin lidí je třeba v budoucnu věnovat větší pozornost, neboť cestou z tohoto začarovaného kruhu není pouze řešení důsledků, jež z tohoto plynou, ale zamezit vůbec možnosti vzniku takových následků.

4 PRÁVNÍ NORMY

„Právní normy bychom mohli definovat jako obecné závazná pravidla chování stanovená mocenskou autoritou (orgány státu), jež jsou určena k ochraně a řízení společenských vztahů, tím, že za podmínek jimi stanovených určují účastníkům subjektivní práva a povinnosti, jejichž zachování a plnění je zajištěno státním donucením.“ (HUNGR. P., JÍLEK. D., OSINA. P., VAŇKOVÁ. Z., 2011, s. 121)

4.1 Vybrané právní normy zabývající se problematikou omamných a psychotropních látek

Problematika omamných a psychotropních látek je velmi obsáhlá a měnící se. Tak jako se vyvíjejí nové omamné a psychotropní látky (jiné návykové látky), je třeba ruku v ruce s tím upravovat a zdokonalovat legislativu a provádět změny postupů různými institucemi a orgány, které vytváří další právní normy a závazná stanoviska pro orgány policie, jejichž příslušníci se s takovými normami musí seznámit a postupovat podle nich. Změny v legislativě jsou bohužel nutností, protože musí být zrcadlem právě vývoje drogové scény nejenom v ČR ale ve světě a držet s ní krok.

Návykové látky se objevují v mnoha právních normách upravujících různá odvětví, zde se budu zabývat právními normami, které se vztahují k řízení vozidel na pozemních komunikacích a dále právními normami ve vztahu k policejní činnosti. Předmět omamných a psychotropních látek řeší níže uvedené právní normy:

Zákon č. 40/2009 Sb., Trestní zákoník ve znění pozdějších změn a předpisů;

Zákon č. 141/1961 Sb., Trestní řád ve znění pozdějších změn a předpisů;

Zákon č. 167/1998 Sb., O návykových látkách a o změně některých dalších zákonů;

Zákon č. 273/2008 Sb., O Policii ČR ve znění pozdějších změn a předpisů;

Zákon č. 361/2000 Sb., O provozu na pozemních komunikacích;

Zákon č. 379/2005 Sb., O opatřeních k ochraně před škodami působenými tabákovými výrobky, alkoholem a jinými návykovými látkami a o změně souvisejících zákonů;

ZPPP č. 160/2009, kterým se upravuje postup na úseku bezpečnosti a plynulosti silničního provozu;

Český právní řád nezná pojem drogy, ale termín návykové látky, přičemž toto je vystiženo v ustanovení § 130 trestního zákoníku, kde je uvedeno, že „návykovou látkou se rozumí alkohol, omamné látky, psychotropní látky a ostatní látky způsobílé nepříznivě ovlivnit psychiku člověka nebo jeho ovládací nebo rozpoznávací schopnosti nebo sociální chování“. (Zákon č. 40/2009 Sb., Trestní zákoník)

Z uvedeného ustanovení tedy vyplývá, že za „návykovou látku“ ve smyslu trestního zákoníku se považují nejenom omamné a psychotropní látky, ale i alkohol, který je rozhodně nejrozšířenější „návykovou látkou“ v České republice.

Dále je pojem „návykové látky“ v legislativě vymezen takto:

„§ 2

Pojmy

Pro účely tohoto zákona se rozumí

a) návykovými látkami omamné látky a psychotropní látky uvedené v přílohách č. 1 až 7 nařízení vlády o seznamu návykových látek.“ (Zákon č. 167/1998 Sb., O návykových látkách a o změně některých dalších zákonů)

Z právních předpisů a to ze sféry veřejného i soukromého práva plyne, že každý občan má povinnost nepožívat návykové látky při vykonávání činností, při kterých by mohlo dojít k ohrožení života nebo zdraví lidí nebo majetku. (ŠTABLOVÁ, R. a kol., 2003)

Povinnost nepožívat návykové látky při vykonávání činnosti a další opatření, je-li podezření, že je osoba pod vlivem alkoholu nebo jiné návykové látky je obsažena v ustanovení § 16 zákona č. 379/2005 Sb., O opatřeních k ochraně před škodami působenými tabákovými výrobky, alkoholem a jinými návykovými látkami a o změně souvisejících zákonů:

„§ 16

Vyšetření přítomnosti alkoholu nebo jiné návykové látky

(1) Osoba, která vykonává činnost, při níž by mohla ohrozit život nebo zdraví svoje nebo dalších osob nebo poškodit majetek, nesmí požívat alkoholické nápoje nebo užívat jiné návykové látky při výkonu této činnosti nebo před jejím vykonáváním.

(2) *Orientačnímu vyšetření a odbornému lékařskému vyšetření zjišťujícímu obsah alkoholu je povinna se podrobit osoba, u níž se lze důvodně domnívat, že vykonává činnosti podle odstavce 1 pod vlivem alkoholu, a dále osoba, u které je důvodné podezření, že přivodila jinému újmu na zdraví v souvislosti s požitím alkoholického nápoje. Spočívá-li orientační vyšetření zjišťující obsah alkoholu v dechové zkoušce provedené analyzátozem alkoholu v dechu, splňujícím podmínky stanovené zvláštním právním předpisem^{9a}), odborné lékařské vyšetření se neprovede. V případě, že osoba tento způsob orientačního vyšetření odmítne, provede se odborné lékařské vyšetření.*

(3) *Orientačnímu vyšetření a odbornému lékařskému vyšetření zjišťujícímu obsah jiné návykové látky než alkoholu je povinna se podrobit osoba, u níž se lze důvodně domnívat, že vykonává činnosti podle odstavce 1 pod vlivem jiné návykové látky, a dále osoba, u které je důvodné podezření, že přivodila jinému újmu na zdraví v souvislosti s užitím jiné návykové látky.*

(4) *Vyzvat osobu podle odstavců 1 až 3 ke splnění povinnosti podrobit se vyšetření podle odstavce 2 a 3 je oprávněn příslušník Policie České republiky, příslušník Vojenské policie, příslušník Vězeňské služby České republiky, zaměstnavatel, její ošetřující lékař, strážník obecní policie nebo osoby pověřené kontrolou osob, které vykonávají činnost, při níž by mohly ohrozit život nebo zdraví svoje anebo dalších osob nebo poškodit majetek.*

(5) *Orientační vyšetření provádí útvar Policie České republiky, útvar Vojenské policie, Vězeňská služba České republiky, osoba pověřená kontrolou osob, které vykonávají činnost, při níž by mohly ohrozit život anebo zdraví svoje nebo dalších osob nebo poškodit majetek, zaměstnavatel, ošetřující lékař nebo obecní policie. Odborné lékařské vyšetření provádí poskytovatel zdravotních služeb k tomu odborně a provozně způsobilý. Odmítne-li osoba podle odstavců 1 až 3 vyšetření podle odstavců 2 a 3, hledí se na ni, jako by byla pod vlivem alkoholu nebo jiné návykové látky.*

(6) *Poskytovatel zdravotních služeb k tomu odborně a provozně způsobilý je povinen poskytnout subjektům uvedeným v odstavci 4 potřebnou pomoc provedením odběru biologického materiálu.*

(7) *Poskytovatel zdravotních služeb je povinen sdělit výsledky vyšetření subjektům uvedeným v odstavci 4 na základě jejich žádosti. To neplatí, je-li pacient vyšetřován na přítomnost alkoholu nebo jiné návykové látky v organismu pouze v souvislosti s poskytovanou zdravotní péčí pro diferenciální diagnostiku.*

(8) *Vyšetření biologického materiálu a dopravu do zdravotnického zařízení za účelem provedení odborného lékařského vyšetření hradí v případě, že se prokáže přítomnost alkoholu nebo jiné návykové látky než alkoholu, vyšetřovaná osoba. Neprokáže-li se přítomnost alkoholu nebo jiné návykové látky, náklady podle věty první nese osoba, která podle odstavce 4 k vyšetření vyzvala, s výjimkou případů diferenciální diagnózy hrazené z veřejného zdravotního pojištění podle zvláštního právního předpisu¹⁰).*

(9) *Za dopravu osob do zdravotnického zařízení odpovídá osoba, která k vyšetření podle odstavce 4 vyzvala.“ (Zákon č. 379/2005 Sb., O opatřeních k ochraně před škodami působenými tabákovými výrobky, alkoholem a jinými návykovými látkami a o změně souvisejících zákonů)*

4.2 Právní normy v souvislosti s řízením motorového vozidla

V souvislosti s provozem na pozemních komunikacích je povinností každého účastníka provozu na pozemních komunikacích *„chovat se ohleduplně a ukázněně, aby svým jednáním neohrožoval život, zdraví nebo majetek jiných osob ani svůj vlastní, aby nepoškozoval životní prostředí ani neohrožoval život zvířat.“* Toto je uvedeno v ustanovení § 4 písm. a) zákona č. 361/2000 Sb. (Zákon č. 361/2000 Sb., O provozu na pozemních komunikacích)

Tím se samozřejmě rozumí nepožívat jiné návykové látky, neboť jakýkoli účastník provozu pod vlivem omamných a psychotropních látek má obvykle větší sklony k takovému jednání, při kterém právě může ohrožovat život, zdraví anebo majetek jiných osob nebo svůj vlastní.

Pro řidiče ve smyslu zákona o provozu na pozemních komunikacích je tato povinnost dána nejenom obecně, ale přímo zákazem užití návykových látek před anebo během jízdy.

„§ 5

Povinnosti řidiče

(2) *Řidič nesmí*

a) *požít alkoholický nápoj ani jinou látku obsahující alkohol (dále jen „alkoholický nápoj“) nebo užít jinou návykovou látku během jízdy,*

b) řídit vozidlo nebo jet na zvířeti bezprostředně po požití alkoholického nápoje nebo užití jiné návykové látky nebo v takové době po požití alkoholického nápoje nebo užití jiné návykové látky, kdy by mohl být ještě pod vlivem alkoholu nebo jiné návykové látky; v případě jiných návykových látek uvedených v prováděcím právním předpise se řidič považuje za ovlivněného takovou návykovou látkou, pokud její množství v krevním vzorku řidiče dosáhne alespoň limitní hodnoty stanovené prováděcím právním předpisem.“ (Zákon č. 361/2000 Sb., O provozu na pozemních komunikacích)

Pakliže řidič uvedená ustanovení poruší, může dojít k naplnění skutkové podstaty přestupků, které jsou uvedeny v § 125c zákona č 361/2000 Sb.

„§ 125c

Přestupky

- (1) Fyzická osoba se dopustí přestupku tím, že v provozu na pozemních komunikacích*
- b) v rozporu s § 5 odst. 2 písm. b) řídí vozidlo nebo jede na zvířeti bezprostředně po požití alkoholického nápoje nebo po užití jiné návykové látky nebo v takové době po požití alkoholického nápoje nebo užití jiné návykové látky, po kterou je ještě pod vlivem alkoholu nebo jiné návykové látky,*
- c) řídí vozidlo nebo jede na zvířeti ve stavu vylučujícím způsobilost, který si přivodila požitím alkoholického nápoje nebo užitím jiné návykové látky.*
- (4) Za přestupek se uloží pokuta*
- a) od 25 000 Kč do 50 000 Kč, jde-li o přestupek podle odstavce 1 písm. c),*
- c) od 2 500 Kč do 20 000 Kč, jde-li o přestupek podle odstavce 1 písm. b),*
- (5) Za přestupek podle odstavce 1 písm. c), d), e) bodů 1 a 5, a písm. h) se uloží zákaz činnosti od jednoho roku do dvou let. Za přestupek podle odstavce 1 písm. a), písm. b), písm. e) bodů 2 až 4, písm. f) bodů 2, 7 a 10 a podle odstavce 3 se uloží zákaz činnosti od šesti měsíců do jednoho roku.“ (Zákon č. 361/2000 Sb., O provozu na pozemních komunikacích)*

Výše uvedené ustanovení právního předpisu platí pouze v případě, že lze dotyčnému řidiči dokázat, že je pod vlivem návykové látky, tedy tím, že se podrobí vyšetření podle zvláštního právního předpisu, jestli není ovlivněn jinou návykovou látkou. Zvláštním právním předpisem je myšlen zákon č. 379/2005 Sb., konkrétně již zmiňovaný § 16. Tato

povinnost řidiči vyplývá ze zákona č. 361/2000 Sb. Na řidiče motorového vozidla ve stavu vylučujícím způsobilost pamatuje zákon č. 40/2009.

„§ 274

Ohrožení pod vlivem návykové látky

(1) Kdo vykonává ve stavu vylučujícím způsobilost, který si přivodil vlivem návykové látky, zaměstnání nebo jinou činnost, při kterých by mohl ohrozit život nebo zdraví lidí nebo způsobit značnou škodu na majetku, bude potrestán odnětím svobody až na jeden rok, peněžitým trestem nebo zákazem činnosti.

(2) Odnětím svobody na šest měsíců až tři léta, peněžitým trestem nebo zákazem činnosti bude pachatel potrestán,

a) způsobí-li činem uvedeným v odstavci 1 havárii, dopravní nebo jinou nehodu, jinému ublížení na zdraví nebo větší škodu na cizím majetku nebo jiný závažný následek,

b) spáchá-li takový čin při výkonu zaměstnání nebo jiné činnosti, při kterých je vliv návykové látky zvláště nebezpečný, zejména řídí-li hromadný dopravní prostředek, nebo

c) byl-li za takový čin v posledních dvou letech odsouzen nebo z výkonu trestu odnětí svobody uloženého za takový čin propuštěn.“ (zákon č. 40/2009 Sb., Trestní zákoník)

V souvislosti s ustanovením § 274 trestního zákoníku a řízením motorového vozidla je tedy navíc nutné šetřit a dokázat, že nastal stav vylučující způsobilost řidiče, jež byl způsoben vlivem návykové látky, kterou dotyčná osoba užila a nestačí pouze konstatování, že je řidič pod jejím vlivem. Prokázání stavu vylučujícího způsobilost řidiče, jež byla způsobena jinou návykovou látkou, je velmi složité, z čehož vyplývá, že kompletní procesní řízení je komplikované. V soudní praxi České republiky je ustálena judikatura, přičemž při hladině 1 g/kg a více alkoholu v dechu či krvi je považováno, že je dotyčný ve stavu vylučujícím způsobilost. U jiných návykových látek je ovšem situace mnohem komplikovanější. Jen těžko se bude hledat vzájemná souvislost množství jiných návykových látek v krvi s jejich účinky, které budou všeobecně platné. Jejich účinky se individuálně mohou značně lišit i v případě užití stejného množství té samé drogy. Je tedy téměř nemožné stanovit bezpečné mezní hodnoty výskytu drog v krvi.

Některé země však používají jiný typ legislativy, přičemž pouze to, že se prokáže přítomnost jiných návykových látek v těle řidiče bez ohledu na množství, znamená jeho

ovlivnění. Policie České republiky však musí řidiči spolehlivě prokázat jeho ovlivnění jinou návykovou látkou tím, že se provede toxikologické vyšetření odebraného biologického materiálu (krve a moči) a je zpracován znalecký posudek z oblasti toxikologie z čehož vyplývá i vyšší finanční zátěž.

Povinnost podrobit se vyšetření na přítomnost jiné návykové látky speciálně pro řidiče je zakotvena v § 5 odst. 1 písm. g) zákona č. 361/2000 Sb. s odkazem na zákon č. 379/2005 Sb., neboť se jedná jednoznačně o činnost uvedenou v § 16 odst. 1 zákona č. 379/2005 Sb.

„§ 5

Povinnosti řidiče

(1) Řidič je kromě povinností uvedených v § 4 dále povinen

g) podrobit se na výzvu policisty, vojenského policisty, zaměstnavatele, ošetřujícího lékaře nebo strážníka obecní policie vyšetření podle zvláštního právního předpisu⁷⁾ ke zjištění, zda není ovlivněn jinou návykovou látkou než alkoholem (dále jen „jiná návyková látka“).“ (Zákon č. 361/2000 Sb., O provozu na pozemních komunikacích)

Oprávnění policie vyžadovat provedení takového vyšetření vychází z § 67 odst. 1 písm. b) a písm. c) zákona č. 273/2003 a to v souvislosti s odhalováním a šetřením přestupků, ovšem není striktně omezeno na řidiče. V případě prokazování trestného činu je toto oprávnění zakotveno v ustanovení § 114 zákona č. 141/1961 Sb. Pokud osoba provedení takového vyšetření společně s odběrem biologického materiálu odmítne, nelze její odpor překonat.

V tomto případě, tedy řidiče a odmítnutí se přes výzvu podrobit vyšetření na přítomnost jiných návykových látek je však na tuto situaci pamatováno v § 125c odst. 1 písm. d) zákona č. 361/2000 Sb.

„§ 125c

Přestupky

(1) Fyzická osoba se dopustí přestupku tím, že v provozu na pozemních komunikacích

d) se přes výzvu podle § 5 odst. 1 písm. f) a g) odmítne podrobit vyšetření, zda při řízení vozidla nebo jízdě na zvířeti nebyla ovlivněna alkoholem nebo jinou návykovou látkou.

(4) Za přestupek se uloží pokuta

a) od 25 000 Kč do 50 000 Kč, jde-li o přestupek podle odstavce 1 písm. c), d), e) bodů 1 a 5, a písm. h),

(5) Za přešupek podle odstavee 1 písm. c), d), e) bodů 1 a 5, a písm. h) se uloží zákaz činnosti od jednoho roku do dvou let.“ (Zákon č. 361/2000 Sb., O provozu na pozemních komunikacích)

Z uvedenéu tedy vyplývá, že řidič motorovéu vozidla ve stavu vylučujícím způsobilost může docílit toho, že bude postihován pouze za přešupek, ačkoli je zde dost vysoká sankce s uložením zákazu činnosti, nikoli však za trestný čin.

Jedním z dalších oprávnění policistů je prohlídka vozidla, která jim může značnou měrou pomoci při odhalení řidiče pod vlivem jiné návykové látky a odhalení další trestné činnosti spojené omamnými a psychotropními látkami. Pokud policista při prohlídce nalezne jiné návykové látky či komponenty k jejich užívání či výrobě, může z toho vyvodit podezření směrem k řidiči. Toto oprávnění je zakotveno v zákoně č 273/2008 Sb.

„§ 42

Zastavení a prohlídka dopravního prostředku

(3) Policista je oprávněn zastavit dopravní prostředek a provést jeho prohlídku, pátrá-li po zbraních, střelivu, výbušninách, omamných a psychotropních látkách a jedech,

(6) Policista je oprávněn za účelem provedení prohlídky dopravní prostředek otevřít nebo jiným způsobem si do něj zjednat přístup, v případě nutnosti i za použití síly.“ (Zákon č. 273/2008 Sb., O Policii ČR ve znění pozdějších změn a předpisů)

II. PRAKTICKÁ ČÁST

5 VÝZKUM K PROBLEMATICE ODHALOVÁNÍ ŘIDIČŮ MOTOROVÝCH VOZIDEL POD VLIVEM OMAMNÝCH A PSYCHOTROPNÍCH LÁTEK

5.1 Základní cíle a hypotézy výzkumu

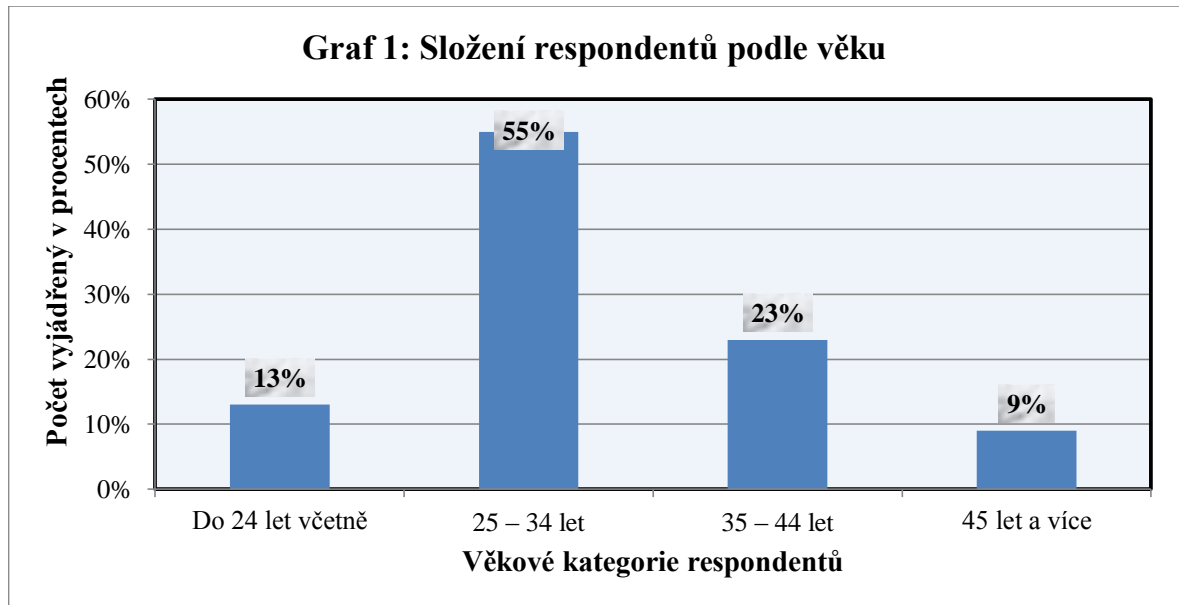
Cílem mé bakalářské práce bylo zhodnocení úrovně znalostí policistů k odhalení řidiče motorového vozidla pod vlivem jiné návykové látky, určení místa nabytí těchto znalostí, míra vybavenosti policistů technickými prostředky potřebnými k odhalení řidiče motorového vozidla pod vlivem jiné návykové látky. Dalším cílem výzkumu bylo charakterizovat a specifikovat nejčastěji užívanou návykovou látku řidiči při řízení motorových vozidel. Pro naplnění těchto cílů jsem si stanovil následující hypotézy:

- H1** Policisté získávají více znalostí pro odhalení řidiče pod vlivem jiné návykové látky v praxi než v rámci základní odborné přípravy na policejní škole.
- H2** Stimulační návykové látky jsou řidiči motorových vozidel užívané častěji, než ostatní návykové látky detekované policisty v dopravě.
- H3** Více policistů v přímém výkonu služby je adekvátně vybavených technickými prostředky k odhalení řidičů pod vlivem návykových látek, než policistů kteří potřebnými technickými prostředky nedisponují.
- H4** Více než polovina dotazovaných policistů hodnotí svoje současné znalosti k odhalení řidiče pod vlivem jiné návykové látky jako dostatečné.
- H5** Více než polovina dotazovaných policistů nemá náležité znalosti k odhalování řidiče pod vlivem jiné návykové látky.

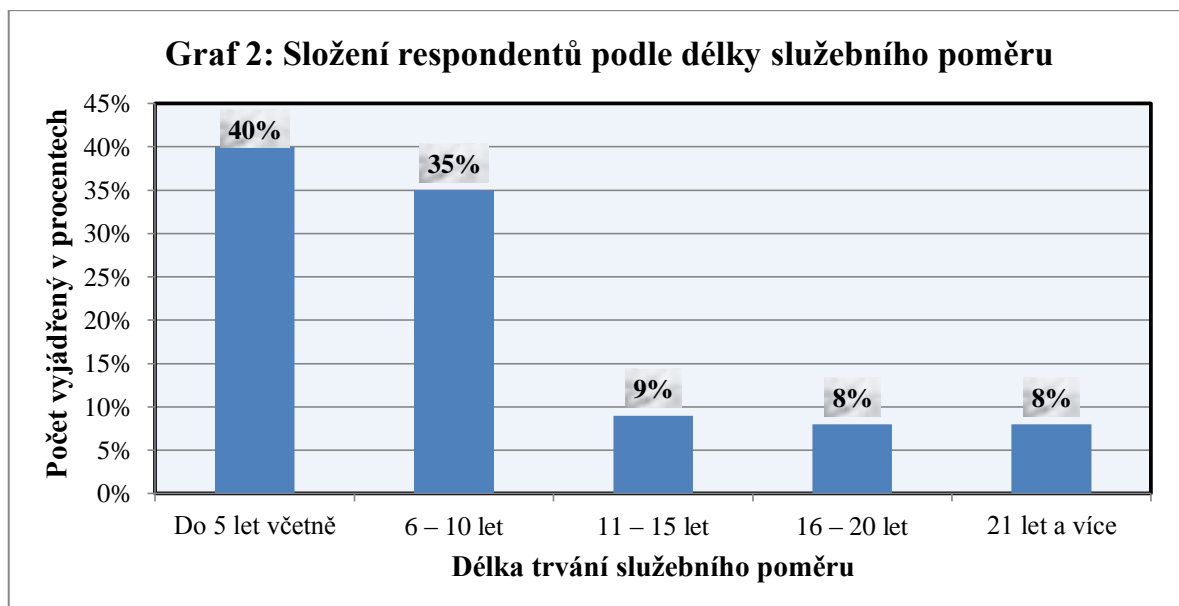
5.2 Charakteristika a výběr vzorků respondentů

Analytickou jednotku pro výzkum tvořili policisté zařazení do přímého výkonu služby, kteří se denně zabývají dohledem na bezpečnost a plynulost provozu na pozemních komunikacích. Tito respondenti, jsou služebně zařazení na Dopravním inspektorátu Městského ředitelství Policie Brno, Obvodním oddělení Městského ředitelství Policie Brno a Oddělení hlídkové služby Městského ředitelství Policie Brno. Sledovaný soubor tvořilo

34 policistů z Dopravního inspektorátu, 25 policistů z Obvodních oddělení a 41 policistů z Oddělení hlídkové služby. Z hlediska pohlaví nebyl zkoumaný vzorek vyrovnaný, co do jisté míry kopíruje rodové zastoupení žen a mužů sloužících v řadách Policie ČR. Z celkového zastoupení 100 příslušníků Policie České republiky tvořilo 94 policistů (mužů) a 6 policistek (žen).

V souboru byly zastoupeny všechny věkové kategorie, přičemž 68 % respondentů bylo ve věku do 34 let včetně.

Na výzkumu se podíleli policisté reprezentující průřez všech kategorií dle délky služebního poměru, kdy 75 % celkového počtu respondentů tvořili policisté s délkou služebního

poměru 0 – 10 let. Důvodem zastoupení takového počtu policistů s relativně krátkou dobou služebního poměru je skutečnost, že policisté s delší dobou služebního poměru jsou obvykle na specializovanějších funkcích a nikoliv služebně zařazeni v přímém výkonu služby.

5.3 Metoda zpracování výzkumu

Jako nejvhodnější řešení pro vypracování a následné vyhodnocení výzkumu se nabízela metoda dotazníku.

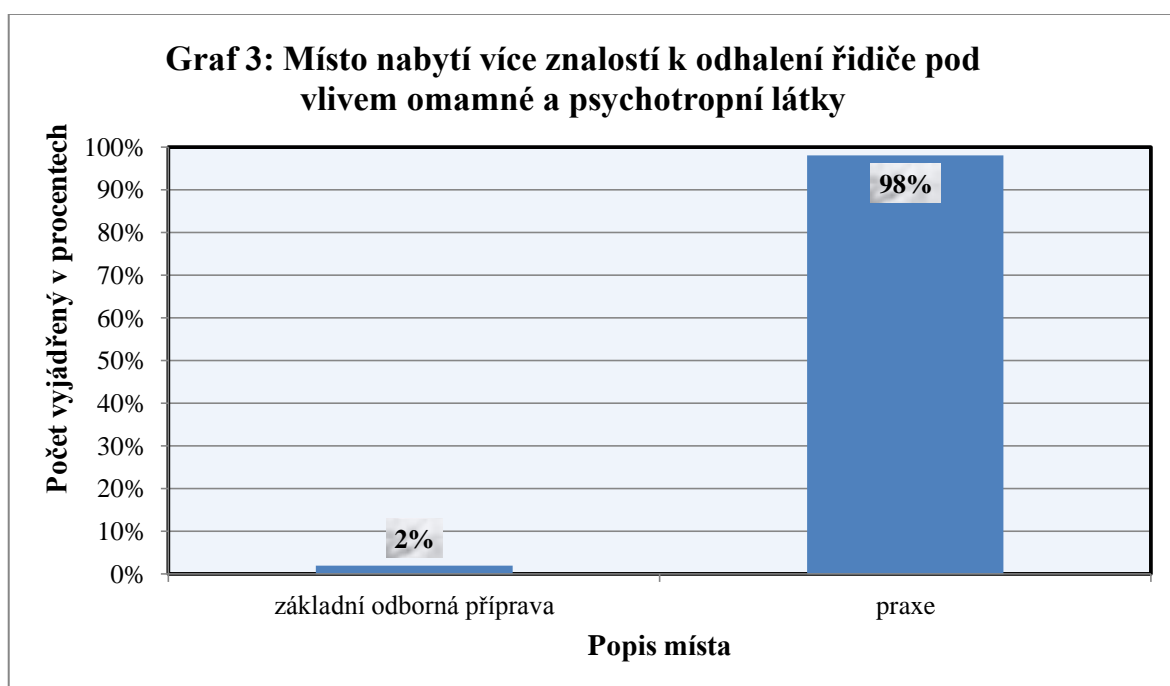
„Dotazníkové šetření patří k jedné ze základních sociologických technik sběru informací. Je postavené na získávání empirických údajů prostřednictvím dotazníku (hovoří se proto také o technice dotazníku. Tento výzkumný nástroj je v podstatě předtištěným souborem otázek, na něž jsou vyžadovány písemné odpovědi od respondentů.“ (ŘEHOŘ, A., 2009, s. 67)

Pro potvrzení resp. případné vyvrácení stanovených hypotéz jsem vypracoval anonymní dotazník (viz příloha PI), který obsahuje 23 otázek, které by měly poskytnout dostatečné množství dat pro verifikaci hypotéz. První část otázek v dotazníku byla orientována na osobu respondenta (pohlaví, věk, délka služebního poměru, místo služebního zařazení). Další položky dotazníku byly zaměřeny na subjektivní hodnocení znalostí respondenta v oblasti odhalení řidičů motorových vozidel pod vlivem omamných a psychotropních látek, místo kde získal více znalostí, materiální vybavení k odhalení řidičů motorových vozidel pod vlivem omamných a psychotropních látek, vlastní zkušeností s odhaleným řidičem pod vlivem omamné a psychotropní látky a znalostní otázky z oblasti odhalování řidičů motorových vozidel pod vlivem omamných a psychotropních látek. Část ze znalostních otázek použitých v dotazníku měla pouze jednu správnou odpověď. Druhá část otázek měla správných odpovědí více, na což byli respondenti upozorněni, přičemž pouze při označení všech správných odpovědí byla otázka zhodnocena jako správně zodpovězena.

5.4 Prezentace a analýza výsledků

V této části práce budou prezentovány získané údaje formou grafů s procentuálním vyjádřením odpovědí respondentů pro každou otázku. Poté bude následovat komentář dosažených výsledků výzkumu. Údaje z otázek, které byly zaměřeny na ověření znalostí respondentů z problematiky odhalování řidičů motorových vozidel pod vlivem omamných a psychotropních látek, jsou pro lepší názornost uvedeny v souhrnné tabulce.

Otázka č. 7: Kde jste získal(a) více znalostí pro odhalení řidiče pod vlivem jiné návykové látky?

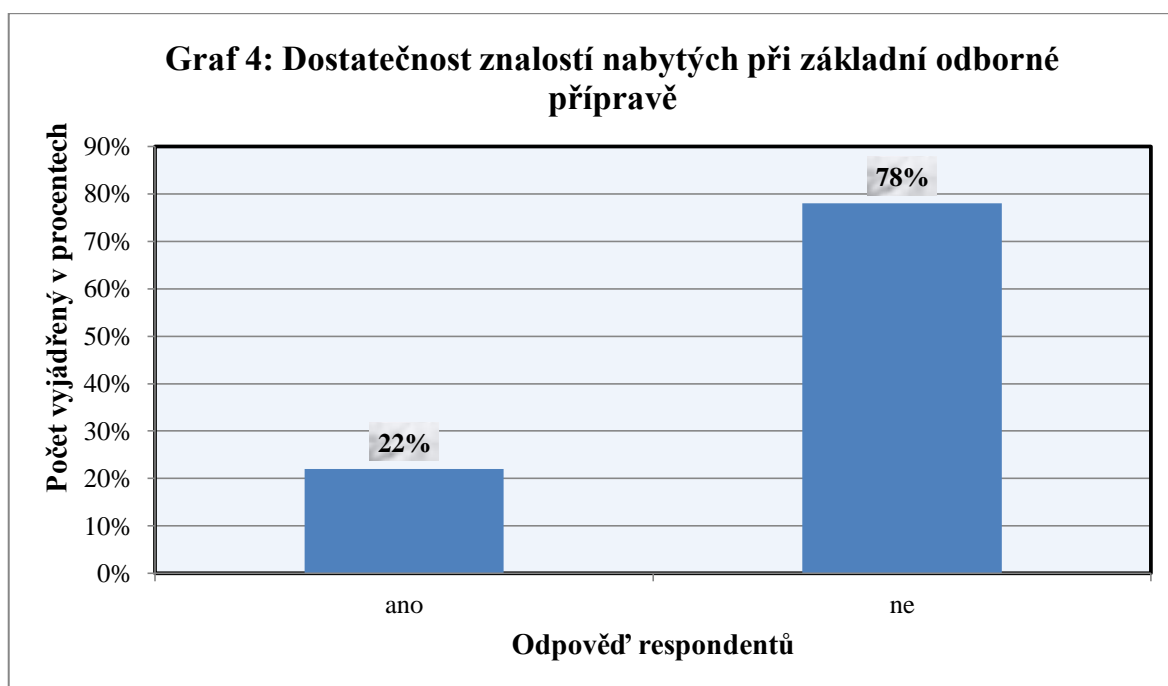

Místem nabytí většího objemu znalostí z problematiky odhalování řidičů motorových vozidel pod vlivem omamných a psychotropních látek je pro 98 % policistů praxe v přímém výkonu služby, kdy dohlíží na bezpečnost a plynulost provozu na pozemních komunikacích.

Je to nejspíše dáno tím, že v rámci základní odborné přípravy policista absolvuje velmi obsáhlý výukový program, v němž jsou mu předávány informace v oblastech: právo, služba pořádkové policie, služba dopravní policie, kriminalistika, donucovací prostředky, střelecká příprava, psychologie, spojovací příprava, informační a výpočetní technika a technika administrativy. Policisté se tedy seznamují s problematikou týkající se činností, které budou jejich každodenní náplní práce a upevňují si návyky v jednotlivých

předmětech. Vzhledem k tomu, že se délka základní odborné přípravy policistů v minulých letech pohybovala od 12 měsíců, následně se snížila na 9 a poté na pouhých 6 měsíců, je zřejmé, že za tento krátký časový úsek není možné takto širokou škálu informací studovat hlouběji. V oblasti odhalování řidičů motorových vozidel pod vlivem jiných návykových látek je tedy tento časový úsek dostatečný pouze k zevrubnému prostudování legislativy a představení prostředků, které používá Policie České republiky k odhalování takových řidičů.

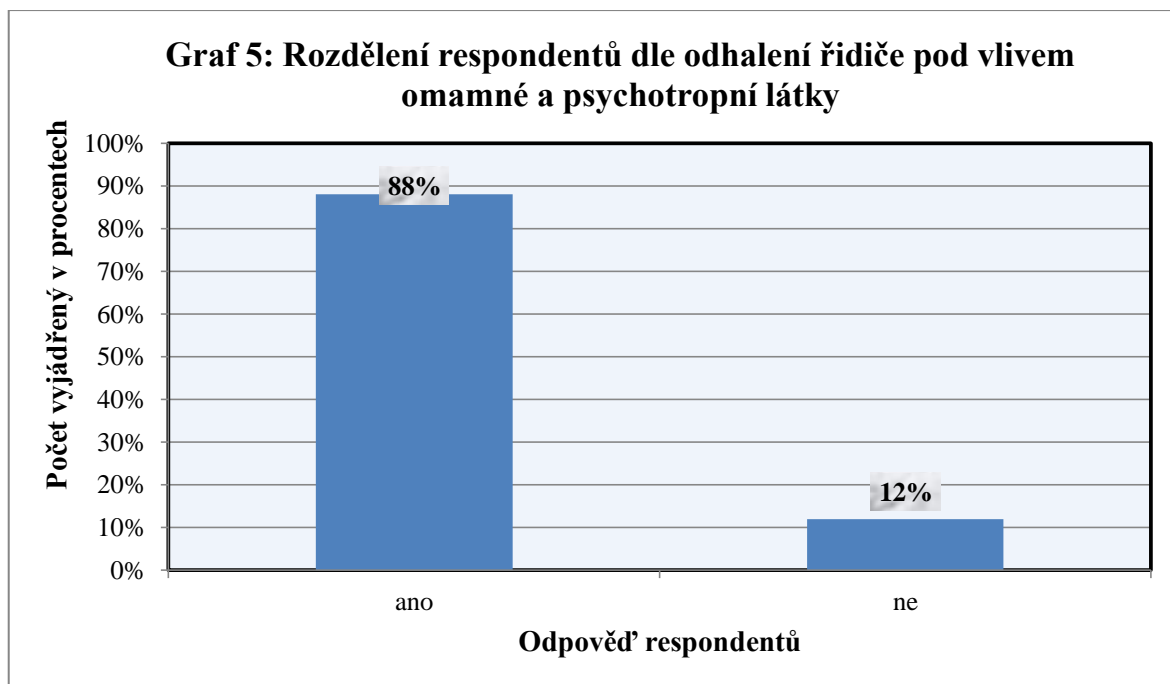
Otázka č. 6: Byly vaše znalosti nabyté při základní odborné přípravě dostatečné k odhalení řidičů pod vlivem jiné návykové látky?

78 % dotazovaných respondentů zhodnotilo, že znalosti v oblasti odhalování řidičů pod vlivem omamných a psychotropních látek, které nabyli při základní odborné přípravě příslušníků Policie České republiky, jsou nedostatečné k odhalení takového řidiče. 22 % tento názor nesdílí a považují tyto znalosti za dostatečné.

Důvodem může být to, že při základní odborné přípravě jsou mnohdy předkládány z problematiky kusé informace popřípadě pouze teoretické.

Otázka č. 12: Odhalil(a) jste někdy řidiče pod vlivem jiné návykové látky?

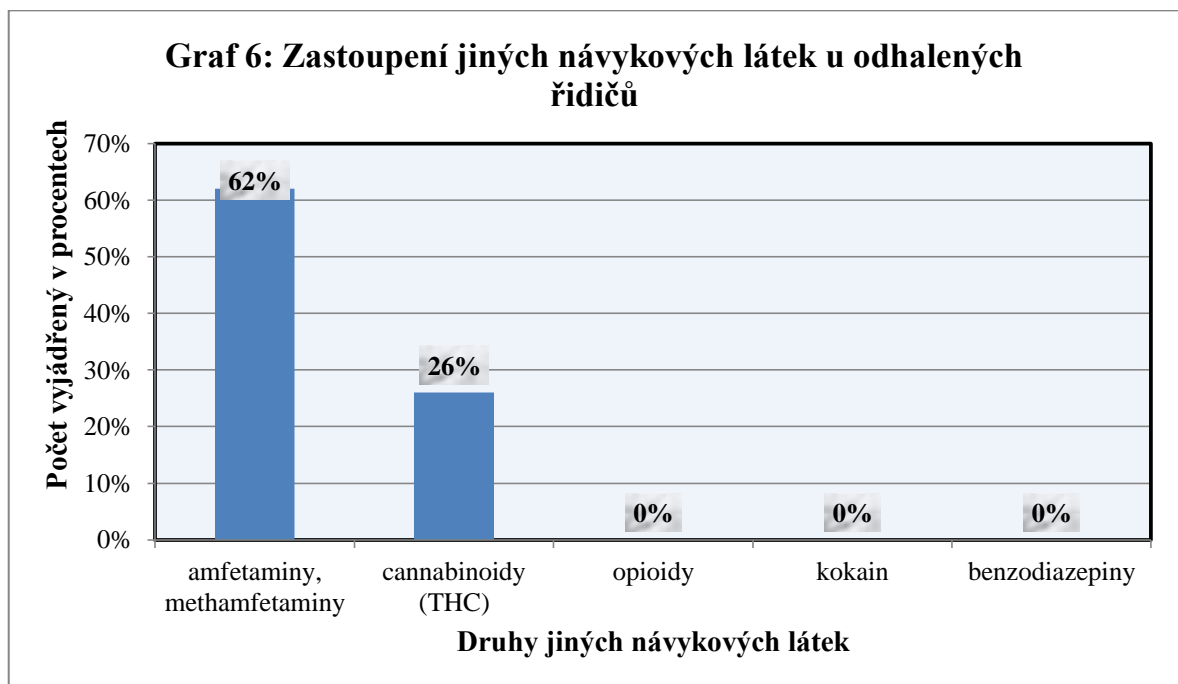

Z celé skupiny respondentů odhalilo 88 % dotazovaných ve výkonu služby řidiče motorového vozidla pod vlivem omamné a psychotropní látky. Zbýlých 12 % do doby zpracování výzkumu takovou zkušenost nemá. Na základě dalšího zpracování dat bylo zjištěno, že uvedených 12 % policistů, kteří neodhalili řidiče pod vlivem omamné a psychotropní látky je kromě kategorie 16 – 20 let zastoupeno ve všech kategoriích dle délky služebního poměru. V kategorii 0 – 5 let se jednalo o 4 respondenty tj. 33,33 %, v kategorii 6 – 10 let se jednalo o 2 respondenty, tj. 16,67 %, dále v kategorii 11 – 15 let to byli 3 respondenti, tj. 25 % a v kategorii 21 let a více se taktéž jednalo o 3 respondenty, tj. 25 %.

Při silniční kontrole policisté ve většině případů provádí u řidiče dechovou zkoušku, neboť náklady na provedení takové dechové zkoušky, pomineme-li pořízení certifikovaného měřidla, jsou zanedbatelné, protože takové měřidlo je využíváno několik let a cena jednoho hygienicky zabaleného náustku je v řádu několika korun. U orientačního vyšetření (testu, jež provádí policie na místě kontroly) řidiče na přítomnost jiných návykových látek je uskutečnění finančně náročnější, protože cena se pohybuje v řádu několika stovek korun.

Proto policisté provádějí orientační vyšetření na přítomnost jiných návykových látek pouze u řidičů, u kterých mají podezření na požití omamných a psychotropních látek, neboť u řidičů, kteří jeví známky ovlivnění požití těchto látek. Záleží tedy na tom, zda policisté správně rozpoznají tyto známky ovlivnění.

Otázka č. 13: Pod vlivem jaké návykové látky se nejčastěji nacházel vámi odhalený řidič?

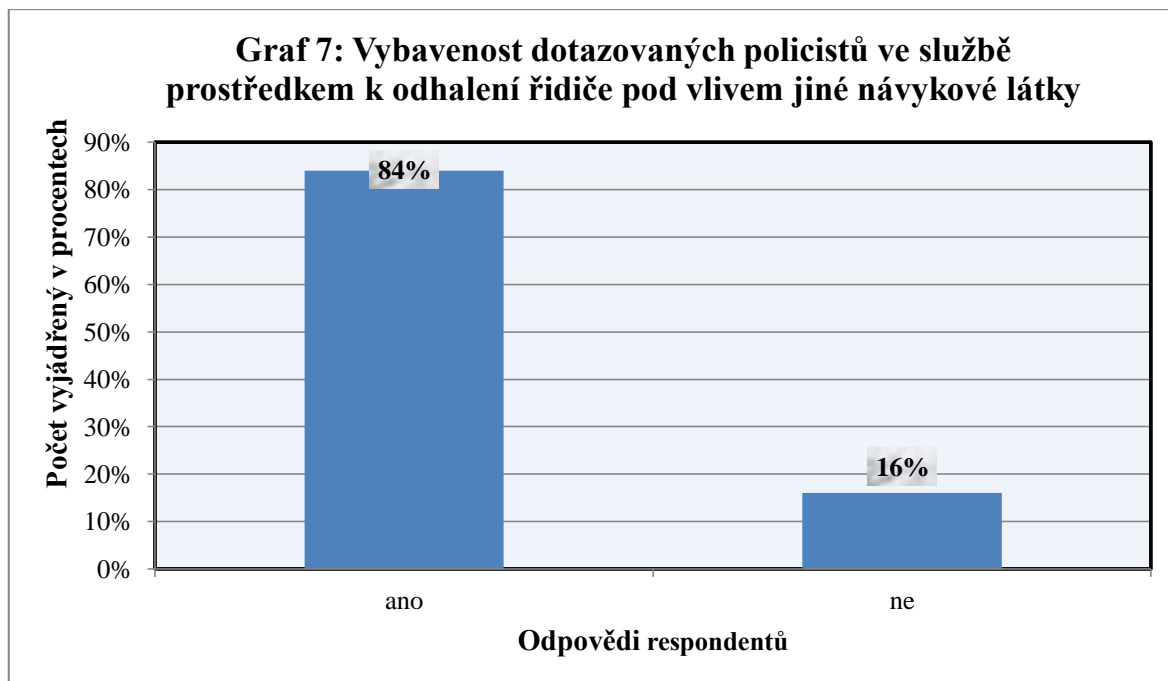

Ze všech uvedených kategorií uvedených v této otázce dotazovaní vybrali pouze dvě a to kategorii amfetaminy, metamfetaminy a kategorii cannabinoidy (THC). Jako nejčastěji užívanou látkou řidiči motorových vozidel se ve světle výsledků výzkumu ukázala kategorie amfetaminy, metamfetaminy. Tuto kategorii z celkového počtu 88 respondentů, jež při činnosti ve výkonu služby odhalilo řidiče motorového vozidla pod vlivem jiné návykové látky, vybralo 70,45 % dotazovaných. Zbýlých 29,55 % připadá na látku cannabinoidy (THC). Z uvedeného vyplývá, že cca 7 z 10-ti odhalených řidičů motorových vozidel pod vlivem návykové látky, je ovlivněno návykovou látkou amfetaminy, metamfetaminy.

Tento výsledek by mohl souviset a být ovlivněn geografickým umístěním výzkumu a rovněž lepším přístupem k omamným a psychotropním látkám obsahujícím amfetamin

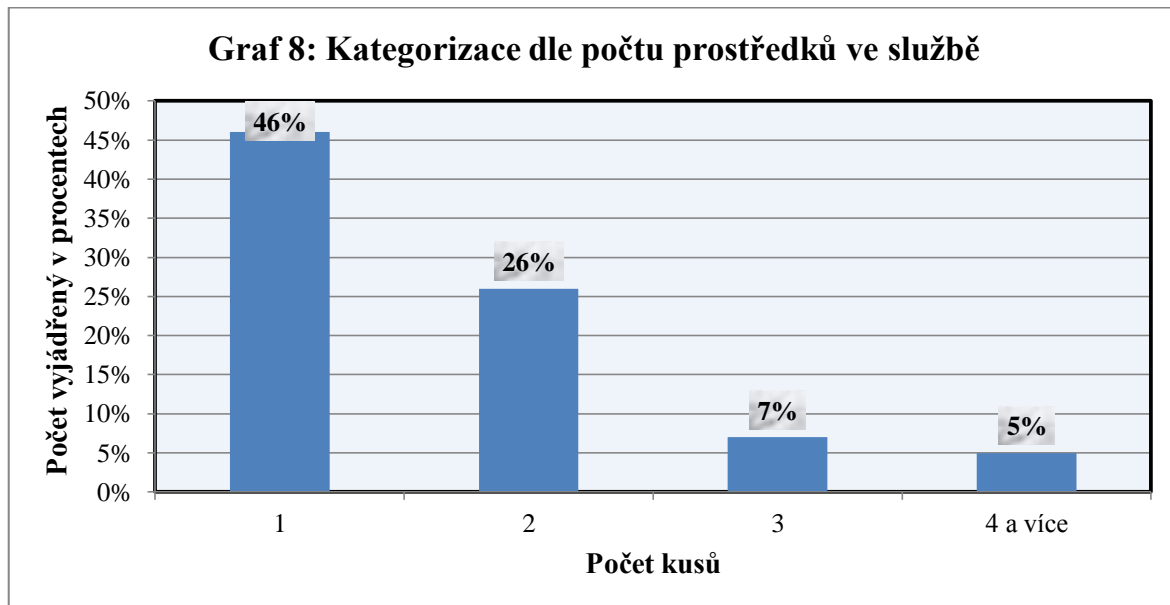
či metamfetamin v lokalitě Brno, avšak policisté se při dopravních kontrolách setkávají s řidiči s různými místy pobytu a pohybu, tj. i cizími státními příslušníky.

Otázka č. 9: Jste do výkonu služby vybaven(a) prostředkem k odhalení řidiče pod vlivem jiné návykové látky?

I přes nepříznivou finanční situaci státu, kdy se v rozpočtu různých ministerstev a taktéž u Policie České republiky snižují finanční prostředky nejenom na provozní náklady, je výsledek 84 % procent vybavených policistů alespoň jedním kusem jednoho druhu prostředku k odhalení řidiče pod vlivem jiné návykové látky vynikající, neboť pořízení takového přístroje či testeru není levnou záležitostí. Na druhou stranu by bylo samozřejmě žádoucí, aby byli všichni policisté zařazeni v přímém výkonu služby takovými prostředky vybaveni, neboť 16 % nevybavených policistů je dosti velké množství. Tito příslušníci však mají možnost při podezření na ovlivnění řidiče jinou návykovou látkou přivolat jinou, takovým prostředkem vybavenou, hlídku PČR prostřednictvím operačního důstojníka, nebo takového řidiče dle zákona vyzvat k podrobení se lékařskému vyšetření a odběru biologického materiálu, ke zjištění míry ovlivnění jinými návykovými látkami.

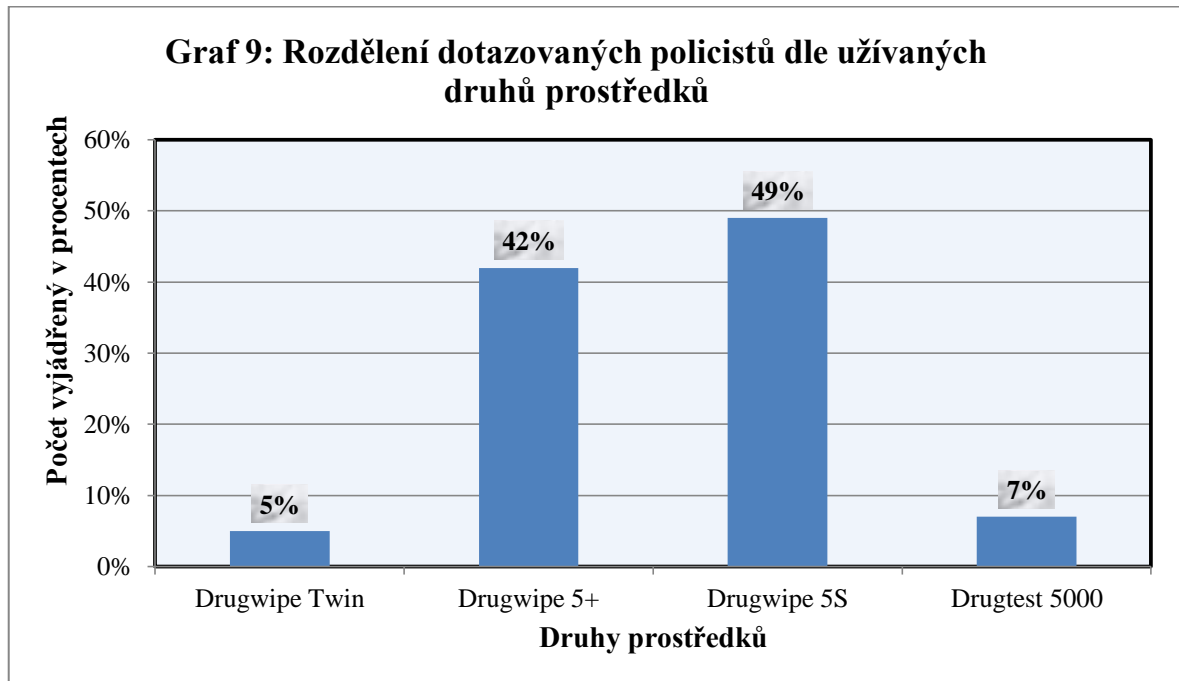
Otázka č. 10: Kolika prostředky k odhalení řidiče pod vlivem jiné návykové látky jste ve službě vybaven(a)?

Největší skupinu z dotazovaných policistů majících ve výkonu služby alespoň nějaký kus prostředku k odhalení řidiče pod vlivem jiné návykové látky tvoří ti, kteří mají u sebe ve výkonu služby jeden kus takového prostředku, kdy zastoupení této skupiny je 55 %. Dva kusy má u sebe 31 % dotazovaných, tři kusy 8 % dotazovaných. Poslední skupinou je 6 % respondentů, přičemž tito při sobě ve službě mají čtyři a více kusů takových prostředků.

Lepším rozložením těchto prostředků mezi policisty by bylo možné alespoň minimalizovat procento policistů, kteří takovéto prostředky nemají a to především odebráním části tohoto vybavení skupině, která má 3, 4 kusy prostředků a více.

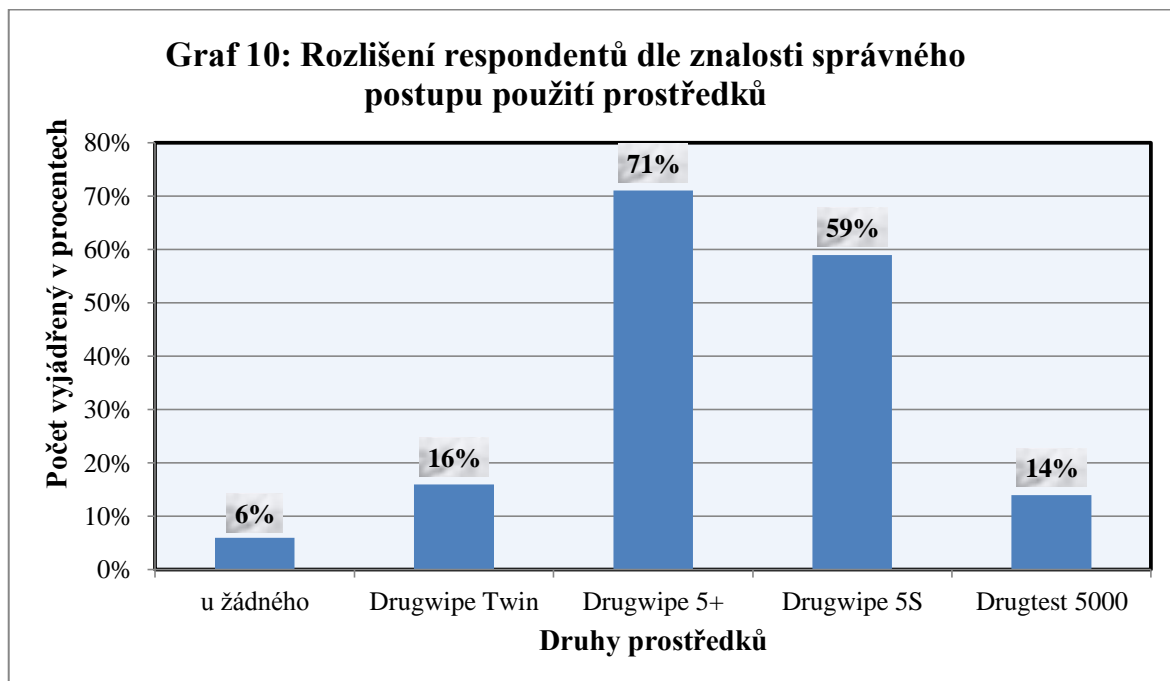
Otázka č. 11: Jakým z prostředků k odhalení řidiče pod vlivem jiné návykové látky jste vybaven(a)? (označte všechny odpovídající odpovědi)

Nejrozšířenějším prostředkem k odhalení řidičů pod vlivem jiných návykových látek je ve skupině respondentů tester Drugwipe 5S, který používá 58 % dotazovaných policistů, druhým nejpoužívanějším je Drugwipe 5+. Tento prostředek je zastoupen u 50 % respondentů. Nejstarší prostředek této řady Drugwipe Twin má ve svém vybavení 6 %. Nejnovější přístroj Drugtest 5000 je zastoupen u 8 % dotazovaných respondentů. Toto je zapříčiněno velkou finanční náročností při pořizování přístroje, který vyhodnocuje použité testery.

Z výzkumu dále vyplynulo, že 76 % dotazovaných policistů má ve výkonu služby jeden druh prostředku k odhalení řidiče pod vlivem jiné návykové látky, 19 % respondentů má při sobě dva druhy prostředků a 5 % policistů disponuje třemi typy prostředků, což činí zároveň maximum, neboť čtyřmi druhy prostředků nedisponuje žádný z dotazovaných respondentů.

Otázka č. 8: U kterých z níže uvedených prostředků k odhalení řidiče pod vlivem jiné návykové látky znáte správný postup použití? (označte všechny odpovídající odpovědi)

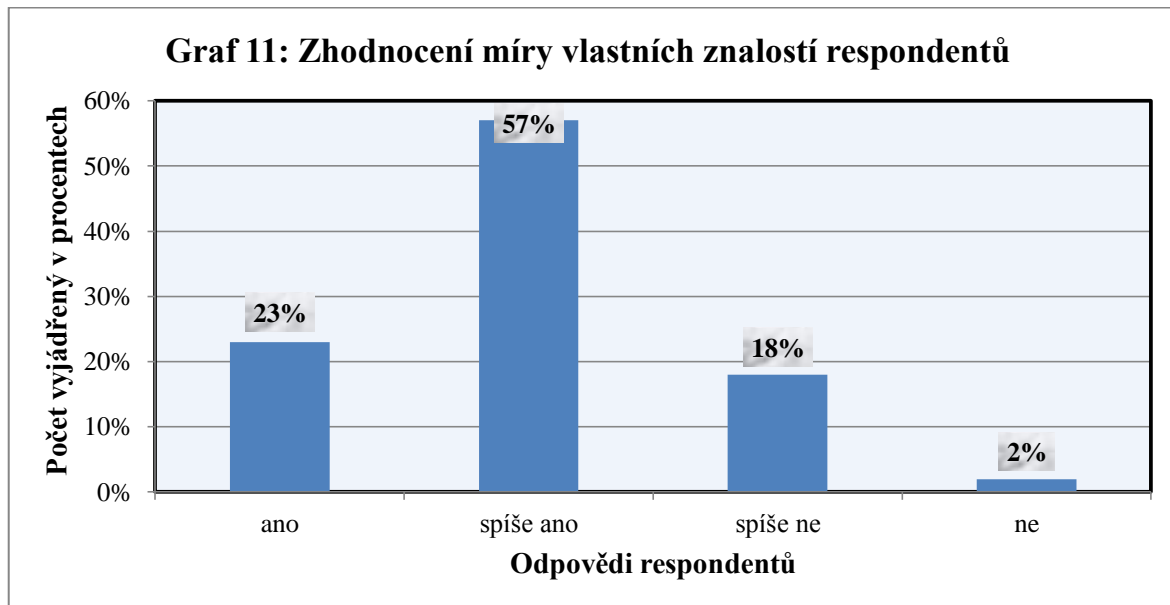

I přes již vysoký a stále narůstající počet řidičů motorových vozidel pod vlivem návykových látek je výsledek 6 % dotazovaných, kteří neznají správný postup při používání žádného z takových prostředků k jejich odhalení dost vysoký. Na druhou stranu nelze konstatovat, že takový příslušník není schopen řidiče odhalit. 71 % dotazovaných zná správný postup použití prostředku Drugwipe 5+, 59 % respondentů umí používat Drugwipe 5S a 16 % je seznámeno s používáním Drugwipe Twin. Nejnovější přístroj Drugtest 5000, který má Policie České republiky k dispozici umí obsluhovat 14 % účastníků výzkumu.

V 55 % odpovědích respondentů bylo uvedeno, že znají správné použití pouze u jednoho takového prostředku, 28 % je seznámeno s dvěma prostředky, 10 % je zastoupeno v kategorii tří prostředků. Všechny čtyři uvedené umí obsluhovat pouhých 7 % tázaných policistů.

Dále z výzkumu vyplynulo, že 94 % policistů účastnících se výzkumu zná správný postup použití u nějakého testeru Drugwipe (ať už se jedná o typ Drugwipe Twin, Drugwipe 5+ či Drugwipe 5S).

Otázka č. 5: Považujete svoje současné znalosti k odhalení řidiče pod vlivem jiné návykové látky (omamné a psychotropní) za dostatečné?

Převážná část respondentů hodnotí své znalosti k odhalení řidiče pod vlivem jiné návykové látky jako dostatečné, neboť k tomuto kritériu se celkem přiklonilo 80 % respondentů, z nichž 23 % se vyjádřilo pro možnost „ano“ a 57 % dotazovaných volilo odpověď „spíše ano“. Ve 20 % případů celkem si respondenti cení své znalosti jako nedostatečné, jelikož 18 % policistů se vyslovilo pro alternativu „spíše ne“ a pouhá 2 % dotazovaných zvolilo odpověď „ne“.

Následující otázky byly zaměřeny na ověření znalostí respondentů z problematiky odhalování řidičů motorových vozidel pod vlivem omamných a psychotropních látek.

Otázka č. 14: Kterým z uvedených prostředků k odhalení řidiče pod vlivem návykové látky lze odhalit benzodiazepiny?

Otázka č. 15: Poznáte zápach marihuany (THC)?

Otázka č. 16: Pod vlivem jaké návykové látky je osoba, která má rozšířené zornice a nekontrolovatelně se směje, má sucho v ústech?

Otázka č. 17: Pod vlivem jaké návykové látky je osoba, která má zvýšenou výkonnost organismu, nechut' k jídlu a je motoricky neklidná:

- Otázka č. 18:** Pod vlivem jakých léků je zakázáno řídit motorová vozidla: (označte všechny odpovídající odpovědi)
- Otázka č. 19:** Jaký z těchto léků se užívá při substituční léčbě:
- Otázka č. 20:** Vyberte všechny návykové látky patřící do skupiny Excitačních (povzbuzujících) drog:
- Otázka č. 21:** Při prohlídce ovlivněného řidiče naleznete tablety neznámého původu (např. různých barev a s vyobrazením různých motivů, obrázků). O jakou drogu se zřejmě bude jednat?
- Otázka č. 22:** Řidič jeví známky ovlivnění návykovou látkou, nedoznává jejího požití a nebyl u něj proveden orientační test. Je policista dle zákona oprávněn vyzvat řidiče k podrobení se odbornému lékařskému vyšetření, odběru krve a moči?
- Otázka č. 23:** Vyhodnoťte níže vyobrazený test:

Tab. 1: Výsledky odpovědí respondentů na otázky

Otázka č.	Č			%		
	Správně	Špatně	Celkem	Správně	Špatně	Celkem
14	40	60	100	40	60	100
15	95	5	100	95	5	100
16	73	27	100	73	27	100
17	83	17	100	83	17	100
18	29	71	100	29	71	100
19	51	49	100	51	49	100
20	23	77	100	23	77	100
21	77	23	100	77	23	100
22	95	5	100	95	5	100
23	60	40	100	60	40	100

Z výše uvedené tabulky vyplývá, že pouze 40 % policistů je schopno určit přístroj, který umí odhalit benzodiazepiny. Je to nejspíše dáno tím, že pouze 8 % dotazovaných policistů je tímto přístrojem DrugTest 5000 vybaveno (viz. Graf 9) a 14 % respondentů zná u tohoto přístroje správné použití (viz. Graf 10).

Převážná část respondentů, tj. 95 % je schopna rozpoznat zápach marihuany (THC), 5 % respondentů není schopno tuto látku zaznamenat pomocí čichu.

Řidiče motorového vozidla pod vlivem marihuany (THC) s obecně platnými zjevnými znaky ovlivnění touto látkou dokáže odhalit 73 % dotazovaných, kteří identifikují i druh návykové látky, kterou je dotyčný ovlivněn.

Ještě lépe jsou na tom respondenti s rozpoznáním řidiče motorového vozidla pod vlivem pervitinu, neboť 83 % policistů účastnících se výzkumu správně zařadilo zjevné znaky ovlivnění k návykové látce, která takové znaky vyvolává.

Opačný výsledek se projevil v otázce týkající se léků, při jejichž užívání je zakázáno řídit motorová vozidla. Zde správně označilo všechny tři léky spadající do skupiny těchto léků pouhých 29 % respondentů.

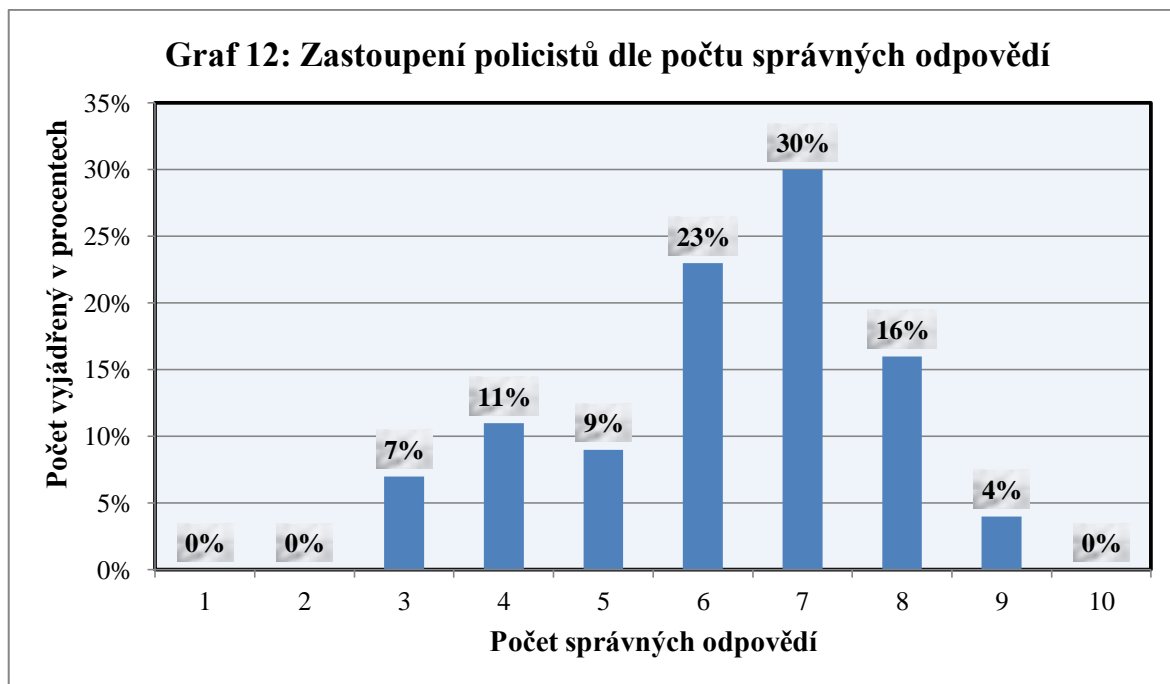
Lék, který se užívá při substituční léčbě, správně vybralo 51 % dotazovaný ruku v ruce s tím, že 49 % policistů účastnících se výzkumu, kteří nezvolili správně, mnohdy nevěděli co je to „substituční léčba“ a do jakého odvětví z hlediska lékařského ji zařadit.

Dalším nelichotivým výsledkem skončila otázka související s rozdělením drog a to zařazením vybraných drog do skupiny „excitačních“. Pouze tři uvedené drogy spadající do této skupiny bylo dobře označeno 23 % respondentů.

Z výsledku výzkumu dále vyplývá, že identifikovat tablety drogy extáze je schopno 77 % dotazovaných policistů.

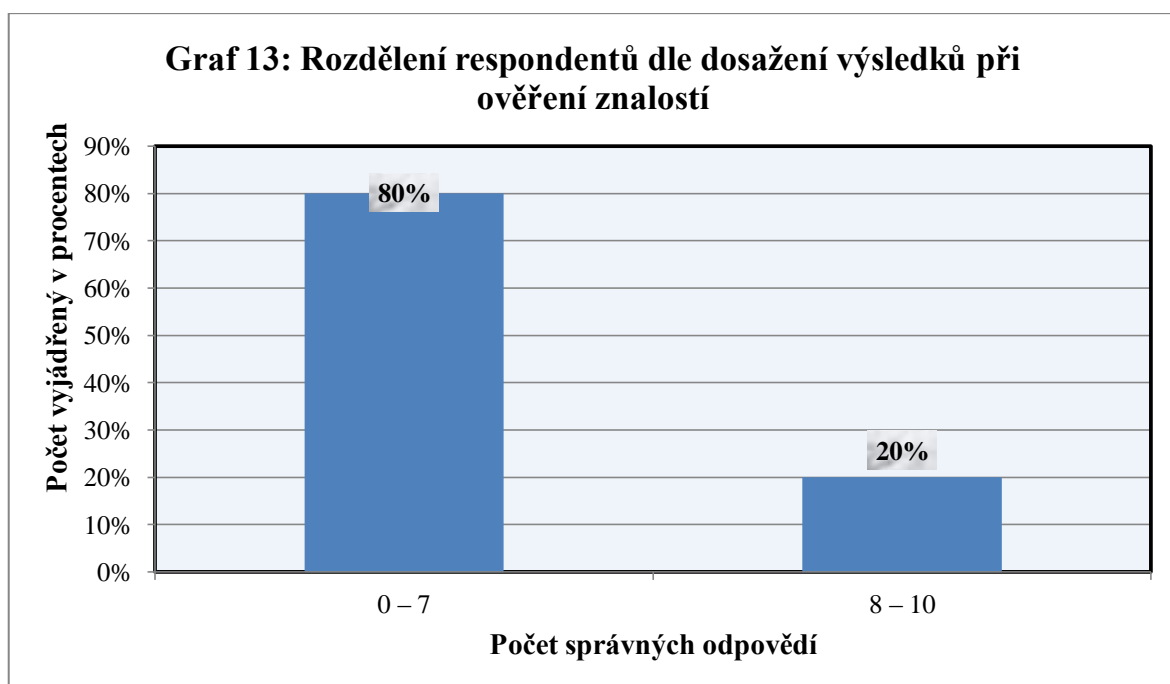
S vybraným oprávněním policisty vyplývajícím ze zákona není seznámeno 5 % respondentů, neboť 95 % dotazovaných správně odpovědělo, že když řidič jeví známky ovlivnění návykovou látkou, nedoznává jejího požití a nebyl u něj proveden orientační test, je policista dle zákona oprávněn vyzvat takového řidiče k podrobení se odbornému lékařskému vyšetření a odběru krve.

Praktické správné vyhodnocení orientačního testeru Drugwipe 5S, který je mezi respondenty nejrozšířenějším (Graf 9) zvládlo 60 % dotazovaných. Vzhledem k tomu, že 59 % respondentů (viz. Graf 10) uvedlo, že u tohoto prostředku k odhalení řidiče pod vlivem návykové látky zná správný postup použití, kam samozřejmě spadá i jeho správné vyhodnocení se zdá být výsledek vysoký. Když však vezmeme v úvahu výsledek 94 % policistů účastnících se výzkumu, kteří znají správný postup použití alespoň jednoho z testerů Drugwipe (Drugwipe Twin, Drugwipe 5+, Drugwipe 5S), přičemž postup použití těchto různých druhů a jejich vyhodnocení je téměř totožné je 40 % dotazovaných policistů, kteří použitý tester Drugwipe 5S špatně vyhodnotili dost velké množství.

Správně odpovědět na všechny otázky č 14 – 23 nedokázal žádný z dotazovaných policistů. Nejvyššího počtu správných odpovědí (tj. 9) dosáhly pouze 4 % respondentů. 30 % dotazovaných odpovědělo správně na 7 otázek, což činí největší zastoupení respondentů v kategorii. Nejnižšího počet správných odpovědí (tj. 3) dosáhlo v daných otázkách 7 % policistů účastnících se výzkumu.

V těchto otázkách respondenti dosahovali průměrně 6 správných odpovědí.

Z uvedených výsledků vyplývá, že 80 % dotazovaných policistů mělo ve vybraných otázkách (otázka č. 14 – 23) počet správných odpovědí 0 – 7 a pouhých 20 % respondentů dosáhlo v těchto otázkách počtu 8 a více správně zodpovězených.

Díličím výzkumem bylo zjištěno, že ze skupiny respondentů, kteří odpověděli na otázku č. 5 (Považujete svoje současné znalosti k odhalení řidiče pod vlivem jiné návykové látky za dostatečné?) ne a spíše ne (viz. Tab. 1 a Graf 11) jich 30 % dosáhlo 8 - a více správně zodpovězených v otázkách č. 14 – 23. Z tohoto lze vyvodit, že těchto 30 % dotazovaných policistů své znalosti podcenilo a zbývajících 70 % respondentů správně odhadlo, že nemají, resp. spíše nemají dostatečné znalosti k odhalení řidiče pod vlivem jiné návykové látky.

Ze souboru policistů účastníků se výzkumu, jenž vyjádřili svůj názor v otázce č. 5 odpovědí ano a spíše ano jich 82,5 % v otázkách č. 14 – 23 bylo úspěšných pouze při 7 a méně odpovědích. Zbýlých 17,5 % respondentů z této skupiny v těchto otázkách dosáhlo 8 a více správných odpovědí a tedy správně odhadli míru svých znalostí k odhalení řidiče pod vlivem jiné návykové látky.

Znalosti, které dotazovaní respondenti prokázali ve výzkumu, jednoznačně poukazují, na nedostatečné vzdělávání se v této problematice. Je to nejspíše zapříčiněno systémem vzdělávání policistů, který se po ukončení základní odborné přípravy spoléhá na sebevzdělávání a nabývání znalostí z praxe. Je tedy žádoucí, aby byli v tomto směru policisté lépe informováni, popřípadě byl vytvořen vzdělávací program zaměřený na problematiku omamných a psychotropních látek v dopravě, neboť individuální vzdělávání a poznatky z praxe evidentně nedostačují.

6 VYHODNOCENÍ VÝZKUMU, OVĚŘENÍ PLATNOSTI HYPOTÉZ

6.1 Ověření platnosti hypotéz

V předchozí části byly rozebrány a zpracovány získané informace od účastníků výzkumu, proto lze nyní uskutečnit shrnutí dosažených výsledků a následně je vyhodnotit v souvislosti s jednotlivými hypotézami, které byly ustanoveny na začátku praktické části této práce.

Hypotéza č. 1

Policisté získávají více znalostí pro odhalení řidiče pod vlivem jiné návykové látky v praxi než v rámci základní odborné přípravy na policejní škole.

Z výsledků, které obsahuje graf 3, vyplývá, že 98 % dotazovaných policistů získává více znalostí pro odhalení řidiče pod vlivem jiné návykové látky v praxi při výkonu služby.

Hypotéza č. 1 byla potvrzena.

Hypotéza č. 2

Stimulační návykové látky jsou řidiči motorových vozidel užívané častěji, než ostatní návykové látky detekované policisty v dopravě.

Amfetaminy, metamfetaminy jsou řidiči motorových vozidel nejčastěji užívanými omamnými a psychotropními látkami, neboť 70,45 % odhalených řidičů bylo právě pod vlivem těchto látek. Výsledky k této hypotéze jsou obsaženy v grafu 6. **Hypotéza č. 2 byla potvrzena.**

Hypotéza č. 3

Více policistů v přímém výkonu služby je adekvátně vybavených technickými prostředky k odhalení řidičů pod vlivem jiných návykových látek, než policistů, kteří potřebnými technickými prostředky nedisponují.

Převážná část dotazovaných policistů je ve výkonu služby vybavena prostředkem k odhalení řidičů pod vlivem jiných návykových látek, neboť jejich zastoupení je 84 %, přičemž 55 % z nich má k použití pouze jeden kus takového prostředku. Největší zastoupení z hlediska druhu prostředku a to 58 % tvořil DrugWipe 5S. 76 % dotazovaných policistů má ve výkonu jeden druh prostředku k odhalení řidiče pod vlivem jiné návykové látky. **Hypotéza č. 3 byla potvrzena.**

Hypotéza č. 4

Více než polovina dotazovaných policistů hodnotí svoje současné znalosti k odhalení řidiče pod vlivem jiné návykové látky jako dostatečné.

Současné znalosti k odhalení řidiče pod vlivem jiné návykové látky hodnotí jako dostatečné větší část policistů účastnících se výzkumu, neboť jak je uvedeno v Grafu 11, toto kritérium vybralo celkem 80 % respondentů. **Hypotéza č. 4 byla potvrzena.**

Hypotéza č. 5

Více než polovina dotazovaných policistů nemá náležité znalosti k odhalování řidiče pod vlivem jiné návykové látky.

Příslušné odpovědi k této hypotéze jsou obsaženy v Grafu 13, kdy jak je uvedeno, že 80 % dotazovaných policistů nemá náležité znalosti k odhalování řidiče pod vlivem jiné návykové látky. **Hypotéza č. 5 byla potvrzena.**

6.2 Diskuse

Téměř většina policistů účastnících se tohoto výzkumu sdílí názor, že více znalostí pro odhalení řidiče pod vlivem jiných návykových látek nabyta v praxi, nikoliv tedy při základní odborné přípravě. Důslednějším věnováním se této problematice ať už při základní odborné přípravě policistů či dalších školeních by bylo možné jim předat nové, lepší a širší informace v tomto tématu. S tím samozřejmě souvisí i délka základní odborné přípravy a systém dalšího vzdělávání policistů, neboť i z mé vlastní zkušenosti jsou informace nabyté při základní odborné přípravě velmi kusé, v některých případech jednoznačně nedostatečné pro výkon služby. Kurzy pro vzdělávání policistů jsou omezeny jak finančně, časově, početně i problematikou, jež se zabývají a mnohdy vytržené z kontextu. Již zde se nejspíše předpokládá, že nedostatky ze vzdělávacího systému doplní praxe, což považuji za velkou chybu.

V rámci výzkumu uskutečněného v rámci této práce bylo zjištěno, že v 70,45 % případech dotazovaných policistů, kteří někdy odhalili řidiče pod vlivem jiné návykové látky, byl tento řidič pod vlivem amfetaminu, metamfetaminu, což vyjadřuje dosti zjevnou většinu odhalených řidičů. Zbývající část tj. 29,55 % zastupují řidiči ovlivnění

cannabinoidy (THC). Další omamné a psychotropní látky nebyly respondenty ani v jednom případě vůbec označeny.

Tyto výsledky kontrastují výsledkům projektu DRUID 29 uskutečněným Centrem dopravního výzkumu v roce 2008 a 2009. Z tohoto výzkumu vyplynulo, ze všech kontrolovaných řidičů ovlivněných jinou návykovou látkou bylo 60,97 % pouze pod vlivem cannabinoidů (THC), 9,75 % pod vlivem pouze metamfetaminu a 19,51 % pod vlivem kombinace látek cannabinoidů a metamfetaminu. Zbylé hodnoty zastupovaly další omamné a psychotropní látky a jejich kombinace.

V minulých letech bylo uskutečněno mnoho studií zabývajících se omamnými a psychotropními látkami v souvislosti s řízením motorového vozidla. Výsledky těchto studií jsou jen obtížně srovnatelné, neboť se liší v mnoha postupech. EMCDDA (Evropské monitorovací centrum pro drogy a drogovou závislost) ve své práci „Drug use, impaired driving and traffic accidents“ uvádí, že v těchto studiích jako nejužívanější omamná a psychotropní látka převládá marihuana (THC). V některých státech však podle EMCDDA převládají amfetaminové drogy (Austrálie, Spojené království). Dalším zajímavým zjištěním je druhé místo benzodiazepinů v žebříčku nejužívanějších jiných návykových látek a léků, pod jejichž vlivem je zakázáno řídit motorová vozidla v Kanadě, Dánsku, Nizozemí a Norsku. (Drug use, impaired driving and traffic accidents, 2008)

Dané studie poskytují pouze určité informace a nelze z nich vyvozovat přesné konkrétní údaje, neboť se neřídily stejným postupem a je zde mnoho proměnných. Aby z nich bylo možno vyvozovat nějaké přesné závěry, musely by být stanoveny přesné podmínky, podle kterých by se postupovalo, neboť na geograficky stejném území by mohly mít tyto studie s různým postupem bipolární výsledky.

Co se týče vybavení policistů prostředky k odhalení řidičů motorových vozidel pod vlivem omamných a psychotropních látek, je situace dle mého názoru uspokojivá. V některých případech by bylo ovšem vhodnější tyto prostředky optimálně přerozdělit, i když mají policisté ve výkonu služby více variant jak takového řidiče odhalit. V tomto směru je nezbytné nepolepovat v investování finančních obnosů k nákupu stávajících prostředků potřebných k odhalení řidičů pod vlivem jiných návykových látek, ale i k jejich vylepšování a vývoji nových a dokonalejších.

Všichni policisté, kteří se účastnili výzkumu, pracují v přímém výkonu služby a dohlížejí mimo jiné na bezpečnost a plynulost provozu na pozemních komunikacích. Odhalování přestupků a trestných činů v dopravě je tedy jejich, dalo by se říci, denním chlebem. Ačkoliv převážná část policistů shodně konstatovala, že hodnotí své znalosti k odhalení řidiče pod vlivem jiné návykové látky jako dostatečné, ve většině případů takových výsledků nedosáhla. I zde se nabízí otázka systému vzdělávání policistů a věnování se této problematice, neboť svou obsáhlostí nemůže být dle mého názoru zahrnuta do několikahodinového kurzu.

Bylo by také vhodné se věnovat nejenom důsledkům, jaké pro odhalené řidiče vznikají, ale i příčinám a určité sociální pomoci takovým uživatelům. Mnohdy totiž bývají tito lidé v souvislosti se ztrátou řidičského průkazu připraveni i o zaměstnání, z čehož mohou plynout další sociální, trestně-právní problémy, ty se dále na sebe nabalují a zatěžují tím celou společnost, nejenom daného jedince.

Možností jak snížit počet řidičů pod vlivem jiných návykových látek na pozemních komunikacích je několik a je třeba, aby spolu šly ruku v ruce. Jednou složkou je represe a příkladné potrestání takových osob, avšak ta se zabývá pouze ovlivněnými řidiči - koncovými výrobky, které se nacházejí v celé společnosti, tedy důsledky. To může odradit pouze část takových lidí, ovšem dalším ze základních pilířů jak eliminovat množství řidičů pod vlivem jiných návykových látek je prevence celková. V tomto směru je třeba působit na dvě věci. Za první odradit všeobecnou populaci, aby vůbec omamné a psychotropní látky užívala a za druhé pokud se lidé stanou jejich konzumenty, tak aby neřídili motorová vozidla.

V prvním případě je třeba preventivně působit už na děti od útlého věku na základních školách, na středních školách a vštěpovat jim informace co užívání drog způsobuje a jaká rizika jim mohou přinést. Je samozřejmě nutné to studentům podávat takovým způsobem, aby to byli schopni pochopit vzhledem ke svému aktuálnímu věku. V dnešní době žáci již na základních školách a rozhodně v pozdějším věku na zkušenosti s drogami ať už v jakékoli podobě narazí a budou postaveni před rozhodnutí, zda vyzkoušet či nevyzkoušet tu či jinou omamnou a psychotropní látku. Zde je nutné položit si otázku, co je k tomu vede a zda jim nelze předložit nějakou alternativu, než příklonění se k užívání drog. Další věkové a jiné rizikové skupiny nelze v tomto ohledu opomenout.

Řidičům motorových vozidel a jejich budoucím kolegům je potřebné vštípit informace o účincích omamných a psychotropních látek při řízení vozidel, co mohou pod jejich vlivem způsobit a o následcích, jež z toho vyplývají. Takové informace by mohly být podávány jak pro celou společnost, tak zejména v autoškolách u nových žadatelů o řidičské oprávnění.

Je s podivem, že se obecné a zejména pravidelné prevenci této problematiky nevěnuje mnoho pozornosti ani v médiích, i když se jedná o globální problém, nikoli pouze v rámci České republiky. Ukázky všech detailů důsledků, jež způsobily svým uživatelům, by dle mého názoru měly pádný negativní efekt pro dost velkou část společnosti napříč věkovým spektrem a mohly by některé váhající osoby dostatečně odradit.

ZÁVĚR

Každý z nás se může s omamnými a psychotropními látkami setkat kdykoli a záleží jen a pouze na něm samém, jaký k nim bude mít vztah a jaký k nim zaujme postoj. Pokud se jedinec rozhodne, že bude užívat tyto substance je to jeho vlastní rozhodnutí a obvykle tím ohrožuje pouze vlastní zdraví a vlastní život. U řidiče motorového vozidla pod vlivem omamné a psychotropní látky je tato situace naprosto opačná, neboť se s vozidlem pohybuje mezi ostatními řidiči, chodci a dalšími účastníky provozu na pozemních komunikacích a zahrává si tedy s životem a zdravím ostatních.

Nejenom z tohoto důvodu bylo cílem této bakalářské práce přiblížit otázku odhalování řidičů motorových vozidel pod vlivem omamných a psychotropních látek, neboť čím méně takových účastníků v provozu na pozemních komunikacích, tím lépe pro každého z nás. Toto téma je velmi obsáhlé, přičemž mou snahou bylo utvořit průřez klíčovými body, které se k tomu vztahují. V teoretické části jsem přiblížil omamné a psychotropní látky, jejich účinky, účinky na řidiče motorových vozidel a rozdělení. Zde jsem se věnoval převážně omamným a psychotropním látkám, které patří mezi nejužívanější řidiči motorových vozidel. Dále jsem se zabýval vývojem odhalování ovlivněných řidičů motorových vozidel od počátků až po současnost, způsobem zjišťování návykových látek u řidičů motorových vozidel. Taktéž jsem v této části přiblížil nejdůležitější právní normy týkající se problematiky omamných a psychotropních látek. Praktickou část jsem zaměřil zejména na ověření znalostí policistů, vybavení příslušníků PČR do přímého výkonu služby a dále na definování drogy, která nejčastěji ovlivňuje odhalené řidiče motorových vozidel.

Cíle práce, které jsem stanovil na začátku, byly naplněny.

SEZNAM POUŽITÉ LITERATURY

Zákon č. 40/2009 Sb., Trestní zákoník ve znění pozdějších změn a předpisů;

Zákon č. 141/1961 Sb., Trestní řád ve znění pozdějších změn a předpisů;

Zákon č. 167/1998 Sb., O návykových látkách a o změně některých dalších zákonů ve znění pozdějších změn a předpisů;

Zákon č. 273/2008 Sb., O Policii ČR ve znění pozdějších změn a předpisů;

Zákon č. 361/2000 Sb., O provozu na pozemních komunikacích ve znění pozdějších změn a předpisů;

Zákon č. 361/2003 Sb. O služebním poměru příslušníků bezpečnostních sborů ve znění pozdějších změn a předpisů;

Zákon č. 379/2005 Sb. O opatřeních k ochraně před škodami působenými tabákovými výrobky, alkoholem a jinými návykovými látkami a o změně souvisejících zákonů;

ZPPP č. 160/2009, kterým se upravuje postup na úseku bezpečnosti a plynulosti silničního provozu;

HAJNÝ, M., O rodičích, dětech a drogách. Vyd. 1. Praha: Grada, 2001, 133 s., ISBN 80-247-0135-9;

IVERSEN, L. Léky a drogy. Praha: Dokořán, 2006, 138 s., ISBN 80-7363-061-3;

JANÍK, A., DUŠEK, K., Drogy a společnost. 1. vyd. Praha: Avicenum, 1990, 342 s. ISBN 80-201-0087-3;

KALINA, K. a kol. Drogy a drogové závislosti 1 – mezioborový přístup. 1.vyd. Praha: Úřad vlády ČR, 2003, 319 s., ISBN 86734-05-6;

PAVLÍČEK, K., KOPECKÝ, Z., HOŘÍN, J. Vybrané kapitoly z dopravně bezpečnostní činnosti. 1.vyd. Praha: Policejní akademie ČR, 2003, 83 s., ISBN 80-7251-137-8;

SCHULTE, B., THANE, K., REHM, J., UCHTENHAGEN, A., STÖVE, H., DEGKWITZ, P., REIMER, J., HAASEN, CH., Přehled účinnosti intervencí protidrogové léčby v Evropě, 1. Vyd. Úřad vlády České republiky, 2010, 140 s., ISBN 978-80-7440-042-1;

ŠTABLOVÁ, R. a kol. Drogy v silniční dopravě. Praha: Policejní akademie ČR, 2003, 87 s., ISBN 80-7251-114-9;

ŠTABLOVÁ, R., BREJCHA, B., a kol. Návykové látky a současnost. Praha: Policejní akademie ČR, 2007, 291 s., ISBN 80-7251-224-2;

RADVAN, E. Metodika psaní odborného textu a výzkum v sociálních vědách, vyd. IMS Brno, 2009, 58 s.;

TKÁČ, J., Adiktologie, Brno: Institut mezioborových studií Brno, 2011, 118 s.;

Drug use, impaired driving and traffic accidents, European Monitoring Centre for Drugs and Drug Addiction, 2008, 196 s. ISBN 978-92-9168-318-5;

Drogy: otázky a odpovědi.: příručka pro rodinné příslušníky a pomáhající profes. Vyd. 1. Praha: Portál, 2007, 198 s., ISBN 978-80-7367-223-2;

Efektivní regulace užívání marihuany. 1.vyd.Praha: Úřad vlády České republiky, 2010, ISBN 987-80-7440-041-4;

Národní strategie protidrogové politiky na období 2010–2018, 1.vyd. Praha: Úřad vlády České republiky, 2011, ISBN 987-80-7440-045-2;

Přehled účinnosti intervencí protidrogové léčby v Evropě. 1.vyd.Praha: Úřad vlády České republiky, 2010, ISBN 987-80-7440-042-1;

Výroční zpráva o stavu ve věcech drog v České republice v roce 2011. Úřad vlády České republiky, 2012, 174 s., ISBN 978-80-7440-067-4;

Bulletin Národní protidrogové centrály. Praha: Národní protidrogová centrála ÚOOZ S KP P ČR, 2000-3. ISSN 1211-8834. 4x ročně;

Bulletin Národní protidrogové centrály. Praha: Národní protidrogová centrála ÚOOZ S KP P ČR, 2011-1. ISSN 1211-8834. 4x ročně;

LT Sezam s. r. o., www.drogovetesty.cz, 15. 02. 2014

Drägerwerk AG & Co. KGaA, www.draeger.com , 17. 02. 2014

Securetec Detektions-Systeme AG, www.securetec.net, 17. 02. 2014

SEZNAM OBRÁZKŮ

Obr. 1 – DrugWipe 5S.....	32
Obr. 2 – Drager DrugTest 5000.....	33

SEZNAM TABULEK A GRAFŮ

Tab. 1: Výsledky odpovědí respondentů na otázky.....	58
Graf 1: Složení respondentů podle věku.....	47
Graf 2: Složení respondentů podle délky služebního poměru.....	47
Graf 3: Místo nabytí více znalostí k odhalení řidiče pod vlivem omamné a psychotropní látky.....	49
Graf 4: Dostatečnost znalostí nabytých při základní odborné přípravě.....	50
Graf 5: Rozdělení respondentů dle odhalení řidiče pod vlivem omamné a psychotropní látky.....	51
Graf 6: Zastoupení jiných návykových látek u odhalených řidičů	52
Graf 7: Vybavenost dotazovaných policistů ve službě prostředkem k odhalení řidiče pod vlivem jiné návykové látky.....	53
Graf 8: Kategorizace dle počtu prostředků ve službě.....	54
Graf 9: Rozdělení dotazovaných policistů dle užívaných druhů prostředků.....	55
Graf 10: Rozlišení respondentů dle znalosti správného postupu použití prostředků.....	56
Graf 11: Zhodnocení míry vlastních znalostí respondentů.....	57
Graf 12: Zastoupení policistů dle počtu správných odpovědí.....	60
Graf 13: Rozdělení respondentů dle dosažení výsledků při ověření znalostí.....	60

SEZNAM PŘÍLOH

Příloha PI: Dotazník

Příloha PII: Protokol o lékařském a toxikologickém vyšetření osoby při podezření z ovlivnění návykovou látkou

Příloha PIII: Protokol o imunologickém vyšetření moči ovlivnění návykovou látkou

Příloha PIV: Znalecký posudek

PŘÍLOHA PI: DOTAZNÍK

DOTAZNÍK

Dobrý den, jmenuji se Petr Matoušek a studuji Univerzitu Tomáše Bati, Fakultu humanitních studií, Institut mezioborových studií Brno. Obracím se na Vás s prosbou o spolupráci. Tento dotazník je součástí mé bakalářské práce na téma: Problematika odhalování řidičů motorových vozidel pod vlivem omamných a psychotropních látek.

Prosím Vás o pečlivé vyplnění dotazníku. Zaručuji, že získaná data budou použita anonymně a budou využity výlučně v rámci dané bakalářské práce.

Pokyny k vyplňování dotazníku: Vámi zvolenou odpověď označte křížkem ☒

1. Jakého jste pohlaví?
 muž
 žena
2. Kolik je vám let?
 do 24 let včetně
 25 – 34 let
 35 – 44 let
 45 let a více
3. Jak dlouho jste ve služebním poměru u PČR?
 do 5 let včetně
 6 – 10 let
 11 – 15 let
 16 – 20 let
 21 let a více
4. Na jakém pracovišti jste služebně zařazen(a)?
 Dopravní inspektorát
 Obvodní oddělení
 Oddělení hlídkové služby
5. Považujete svoje současné znalosti k odhalení řidiče pod vlivem jiné návykové látky (omamné a psychotropní) za dostatečné?
 ano
 spíše ano
 spíše ne
 ne
6. Byly vaše znalosti nabyté při základní odborné přípravě dostatečné k odhalení řidiče pod vlivem jiné návykové látky?
 ano
 ne
7. Kde jste získal(a) více znalostí pro odhalení řidiče pod vlivem jiné návykové látky?
 při základní odborné přípravě
 v praxi při výkonu služby
8. U kterých z níže uvedených prostředků k odhalení řidiče pod vlivem jiné návykové látky znáte správný postup použití? (označte všechny odpovídající odpovědi)
 u žádného
 Drugwipe Twin
 Drugwipe 5+
 Drugwipe 5S
 Drugtest 5000

9. Jste do výkonu služby vybaven(a) prostředkem k odhalení řidiče pod vlivem jiné návykové látky?
- ano
 ne
10. Kolika prostředky k odhalení řidiče pod vlivem jiné návykové látky jste ve službě vybaven(a)?
- 0
 1
 2
 3
 4 a více
11. Jakým z prostředků k odhalení řidiče pod vlivem jiné návykové látky jste vybaven(a)? (označte všechny odpovídající odpovědi)
- Žádným
 Drugwipe Twin
 Drugwipe 5+
 Drugwipe 5S
 Drugtest 5000
12. Odhalil(a) jste někdy řidiče pod vlivem jiné návykové látky?
- ano
 ne
13. Pod vlivem jaké návykové látky se nejčastěji nacházel vámi odhalený řidič?
- amfetaminy, methamfetaminy
 cannabinoidy (THC)
 opioidy
 kokain
 benzodiazepiny
14. Kterým z uvedených prostředků k odhalení řidiče pod vlivem návykové látky lze odhalit benzodiazepiny?
- Žádným
 Drugwipe Twin
 Drugwipe 5+
 Drugwipe 5S
 Drugtest 5000
15. Poznáte zápach marihuany (THC)?
- ano
 ne
16. Pod vlivem jaké návykové látky je osoba, která má rozšířené zornice a nekontrolovatelně se směje, má sucho v ústech?
- amfetamin
 metamfetamin
 codein
 cannabinoidy (THC)
 heroin
17. Pod vlivem jaké návykové látky je osoba, která má zvýšenou výkonnost organismu, nechutí k jídlu a je motoricky neklidná:
- subutex
 pervitin
 cannabinoidy (THC)
 heroin
 metadon

18. Pod vlivem jakých léků je zakázáno řídit motorová vozidla: (označte všechny odpovídající odpovědi)
- rohypnol
 - nurofen
 - neurol
 - modafen
 - diazepam
19. Jaký z těchto léků se užívá při substituční léčbě:
- neurol
 - panadol
 - lexaurin
 - diazepam
 - subutex
20. Vyberte všechny návykové látky patřící do skupiny Excitačních (povzbuzujících) drog:
- codein
 - pervitin
 - extáze
 - heroin
 - kokain
21. Při prohlídce řidiče pod vlivem jiné návykové látky naleznete tablety neznámého původu (např. různých barev a s vyobrazením různých motivů, obrázků). O jakou drogu se zřejmě bude jednat?
- LSD
 - pervitin
 - extáze
 - kokain
 - heroin
22. Řidič jeví známky ovlivnění jinou návykovou látkou, nedoznává jejího požití a nebyl u něj proveden orientační test. Je policista dle zákona oprávněn vyzvat řidiče k podrobení se odbornému lékařskému vyšetření, odběru krve a moči?
- ano
 - ne
23. Vyhodnoťte níže vyobrazený test:
- test je neplatný na cannabinoidy, negativní na amfetamin / metamfetamin, pozitivní na opiáty a cocain
 - test je negativní
 - test je neplatný na cannabinoidy, pozitivní na amfetamin / metamfetamin, negativní na opiáty a cocain
 - test je pozitivní na cannabinoidy, pozitivní na amfetamin / metamfetamin, negativní na opiáty a cocain
 - test je negativní na cannabinoidy, pozitivní na amfetamin / metamfetamin, neplatný na opiáty a cocain

PŘÍLOHA PII: PROTOKOL O LÉKAŘSKÉM A TOXIKOLOGICKÉM VYŠETŘENÍ OSOBY PŘI PODEZŘENÍ Z OVLIVNĚNÍ NÁVYKOVOU LÁTKOU

Protokol o lékařském a toxikologickém vyšetření osoby při podezření z ovlivnění návykovou látkou (NL)

Č.j.:

Žadatel: POLICIE ČESKÉ REPUBLIKY označení článku policie Jméno a podpis zodpovědné osoby:	Poskytovatel – toxikologická laboratoř Název Adresa Tel.: Fax: E.mail:	Datum:
--	--	--------

A) VYPLNÍ ŽADATEL

Jméno a příjmení vyšetřovaného: _____		Nar. : _____
St. příslušnost: _____		
Bydliště: _____	Zaměstnavatel: _____	
Povolání: _____		
Důvod vyšetření: Řízení motorového vozidla pod vlivem OPL	Doba předmětné události: _____	
Výsledek orientačního testu na NL provedeného PCR: AMFETAMINY, KANABINOIDY, OPIÁTY, KOKAIN, BENZODIAZEPINY		
Druh testu – firma / biologický materiál: DRUGWIPE 5+ 5S ; DRÁGER DRUGTEST 5000 / SLINY		
Udává požití NL vč. alkoholu před deliktem: ano /-ne	datum: _____	druh NL: _____ hod. _____
Udává požití NL vč. alkoholu po deliktu: ano / ne	datum: _____	druh NL: _____ čas: _____

B) VYPLNÍ LÉKAŘ PROVÁDĚJÍCÍ VYŠETŘENÍ

Lékařské vyšetření započato dne _____ v čase _____						
Anamnéza: Užívá léky, jaké od kdy, dávkování, poslední dávka: Substituční program / Metadon, Subutex apod.: Od kdy užívá alkohol nebo jiné drogy, jaké, kdy naposled: Současné onemocnění: ano / ne, jaké:						
těl. hmotnost	výška	teplota	tlak	pocení	křeče	pach dechu
Vědomí:	jasně	otupělé	somnolence	bezvědomí	dezorientace	halucinace
Chování:	zdvořilé	dysforické	exaltované	neklidné	agresivní	
Náhlada:	normální	depressivní	euforická	labilní	nepřiměřená situací	
Řeč:	normální	nesouvislá	špatná artikulace	mnohomluvnost		
Zornice:	střední	široké	úzké	Zornice po osvětlení: střední široké úzké		
Spojivky: normální						
Nystagmus horizontální:		Chůze: Jistá		Chůze po čáře:		Pokus prst – nos:
Ano		Kolísavá		Rovně		Správně
Ne		Padá		Nejistě		Nepřesně
		Nemožná				Kolísání
						Třes: Prstů Víšek Rukou
Nález poranění, vpichů, čerstvé, starší, jizvy:						
Abstinenční příznaky: ano / ne						
Odběr krve (2x8 ml):			Odběr moči (50 ml):			
proveden dne _____ hod. _____ min. _____			proveden dne _____ hod. _____ min. _____			
k dezinfekci kůže byl použit:			odběru moči přítomen:			
odběru krve přítomen:						
Jiný odběr (například vlasy, sliny): _____						
Vyjádření lékaře: osoba _____ jeví / nejeví podezření na užití návykové látky						
Datum a doba ukončení vyšetření:			Razítko poskytovatele provádějícího odběr:			
Jmenovka a podpis lékaře: _____						
Tel. kontakt: _____						

**Protokol o lékařském a toxikologickém vyšetření osoby při podezření
z ovlivnění návykovou látkou (NL)**

Jméno, příjmení	Datum narození / r.č.
-----------------	-----------------------

(požadovaná toxikologická vyšetření)

C) VYPLNÍ ŽADATEL

C1 Alkohol a ostatní těkavé látky *

☐ Ethylalkohol v krvi	☐ Ethylalkohol v moči	☐ Těkavé látky v krvi
--	--	--

*Potřebný biologický materiál: krev, moč.

C2 Orientační skupinový záchyt návykových látek*, **, ***

☐ Amfetaminy <small>Amfetamin, Estaze aj.</small>	☐ Kanabinoidy <small>Marhuana, hašiš aj.</small>	☐ Opiáty <small>heroin, morfin aj.</small>	☐ Kokain	☐ Benzodiazepiny <small>Diazepam, Lexaurin, Neurof aj.</small>
---	--	--	---------------------------------	--

* Potřebný biologický materiál: moč.

** Výsledky imunochemického záchytu mají význam pouze orientační a pozitivní nález by měl být potvrzen specifickou metodou!

*** Jiná vyšetření jsou provedena PO DOHODĚ S TOXIKOLOGICKOU LABORATOŘÍ!

C3 Poznámky a upřesňující údaje žadatele

--

D) VYPLNÍ VYŠETŘUJÍCÍ POSKYTOVATEL – TOXIKOLOGICKÁ LABORATOŘ

Datum doručení vzorků:	Vzorky převzal (jméno, podpis):	Poznámky:
Převzaté vzorky, druh, množství:		

Výsledky toxikologického vyšetření:		
Datum:	Razítko pracoviště:	Osoba zodpovědná za toxikologické vyšetření (jméno, podpis)

PŘÍLOHA PIII: PROTOKOL O IMUNOLOGICKÉM VYŠETŘENÍ MOČI OVLIVNĚNÍ NÁVYKOVOU LÁTKOU

POLICIE ČESKÉ REPUBLIKY

označení článku policie

Č. j.:

datum

PROTOKOL O IMUNOCHEMICKÉM VYŠETŘENÍ MOČI OVLIVNĚNÍ NÁVYKOVOU LÁTKOU Ústav soudního lékařství Lékařské fakulty MU Tvrdého 2a, 602 00 BRNO

I. Osobní údaje:

Jméno:

Příjmení:

Datum nar.:

Trvalý pobyt:

II. Požadavky na vyšetření

(vyplní žadatel – x vyškrtnout, co se nehodí)

AMPHETAMINY
(pervitin, amphetamin,
extáze)

ANO

NE

OPIÁTY
(heroin)

ANO

NE

CANNABINOIDY
(marihuana)

ANO

NE

COCAIN

ANO

NE

BENZODIAZEPINY
(diazepam, ...)

ANO

NE

PHENCYKLIDIN
(andělský prach)

ANO

NE

BUPRENORFIN

ANO

NE

METHADON

ANO

NE

KYS. HIPPUROVÁ
(aplikace toluenu)

ANO

NE

III. Výsledky vyšetření

(vyplní toxikologická laboratoř)

POZ

NEG

POZ

NEG

POZ

NEG

POZ

NEG

POZ

NEG

POZ

NEG

POZ

NEG

POZ

NEG

POZ

NEG

DALŠÍ DŮLEŽITÉ SKUTEČNOSTI:

TESTER + POZITIVNÍ LÁTKA:

Současně se vzorkem moči zasiláme vzorek krve k uložení.

V případě negativního výsledku požadovaného vyšetření proveďte základní screening.

Doba odběru: dne: v hod. Vzorek doručen dne:

Podpis žadatele: Vzorek vyšetřen dne:

Číslo vyšetření: Razítko a podpis:

VYŠETŘENÍ JSOU POUZE ORIENTAČNÍ – SCREENINGOVÁ, BEZ OVĚŘOVACÍ METODY.

PŘÍLOHA PIV: ZNALECKÝ POSUDEK

Police České republiky
Městské ředitelství policie Brno
Dopravní inspektorát
Renčova 38, 621 00 Brno
ČTS: KR:PB-423486/ITC-2014-060206

ZNALECKÝ POSUDEK obor zdravotnictví, odvětví toxikologie

Opatřením PČR ze dne _____ podle § 105 odst. 1 tr. řádu jsem byla přibrána k vypracování znaleckého posudku jako znalec z oboru zdravotnictví, odvětví toxikologie ve věci

JMÉNO PŘÍJMENÍ
DATA M NAROZENÍ, trv. bytem Husova 185/5, 602 00 Brno

Ve znaleckém posudku je třeba posoudit a zodpovědět následující otázky:

1. Analýzu vzorku krve a stanovit množství návykových látek.
2. Jak tyto látky působí na řidiče.

NÁLEZ

Toxikologické vyšetření:

K toxikologickému vyšetření byl dne _____ dodán vzorek krve a moči *JMÉNO PŘÍJMENÍ* s označenou dobou odběru krve dne _____ v _____ hod., a ten byl analyzován pod č. vyš. T-1234/44.

a) Průkaz a stanovení amfetaminů v krvi.

1 ml vzorku krevního séra byl po alkalizaci 0,3ml NaOH (1M) a přidání vnitřního standardu (3 ul cyklohexylamin 20 ng/ul) extrahován 4 ml cyklohexanu. Provedena aktuální kalibrace metodou vnitřního standardu (standardy metamfetaminu připraveny stejnou metodou jako biologické vzorky) Do zakonzentrované organické fáze bylo přidáno derivatizační činidlo (2,3,4,5,6-pentafluorobenzoyl chloride) a katalyzátor reakce (50 ul triethylamin). 5 min. třepání, centrifugace. Po skončení reakce jsou vzorky vysušeny pod proudem dusíku a rekonstituovány cyklohexanem. Takto připravené vzorky krve se dále analyzují:

metodou plynové chromatografie s hmotnostní detekcí na přístroji THERMO Trace GC Ultra DSQ II a podmíněk: kapilární kolona FUSED SILICA SPB[®]-5 (30m x 0,25mm x 0,25um film thickness), nosný plyn hélium, programovaná teplota 50 - 270°C, snímá: hmotnostních spekter v rozmezí 40 - 400 hmotnostních jednotek, délka analýzy 40 min. Dávkovač on-column, dávkován 1 ul připraveného derivátu. Separované složky extraktu byly hodnoceny na základě retenčních úctajů a hmotnostní spektra jednotlivých složek chromatografu byla porovnána s toxikologickým knihovnamí NIST (National Institute for Standards and Technology, Gaithersburg MD, USA) PMW 3 (Mass Spectral and GC Data of Drugs, Poisons, Pesticides, Pollutants and Their Metabolites K. Pflieger, H.H. Maurer, A. Weber), LIBRTX, MAINLIB, USER.

V krevním séru byl prokázán metamfetamin.

V krevním séru bylo stanoveno 0,08 mg/l metamfetaminu

Pro analýzu bylo použito krevní sérum oddělené z odebrané krve řidiče.

POSUDEK

Vzorek krve JMÉNO PŘIJMENÍ byl vyšetřován č. vyš. T-1234/14 chromatograficky, spektrálně na drogy se zaměřením na amfetaminy.

V krevním séru byl prokázán metamfetamin.

V krevním séru bylo stanoveno 0,08 mg/l (= 80 ng/ml) metamfetaminu.

V době odběru krve (dne v hod.) a tím i v době řízení (dne v hod.) byl JMÉNO PŘIJMENÍ pod aktuálním vlivem metamfetaminu.

V době řízení pod vlivem metamfetaminu se mohou u řidiče projevit všechny následující stavy:

Obecný Vliv metamfetaminu na řízení

- Tělesný a duševní stav

V akční fázi ovlivnění riziková jízda bez zábrán vysokou rychlostí s přeceněním vlastních schopností k jízdě (zvýšená sebevědomost, nekritičnost, roztěkanost, neklid, nervozita, podrážděnost, agresivita), navršení chyb. Rychlý pulz, mydriáza a z toho plynoucí zvýšená citlivost na oslnění. Po odeznění účinku se dostavuje dramatický pokles výkonu provázený útlumem, únavou, ospalostí. Během jízdy se mohou projevit i deprese a halucinace.

- Následky řízení

Chybné řízení, vybočování z jízdního pruhu a ze silnice, vlnkovitá jízda, riskantní chování, kolize za velké rychlosti.

Hladiny od 0,025 mg/l (25 ng/ml) metamfetaminu v krvi se obecně interpretují jako hladiny pro silniční provoz významné, ve smyslu bezpečnosti řízení vozidla. Obviněný má naměřenou vyšší hladinu metamfetaminu, při které, dle stanoviska příslušné odborné společnosti, je neschopen bezpečně řídit motorové vozidlo.

Subjektivní posouzení vlivu drogy na osobu je záležitostí specialistů - znalce z oboru psychiatrie

Odborné stanovisko České společnosti soudního lékařství a soudní toxikologie České lékařské společnosti J. E. Purkyně k problematice posuzování řidičů návykovými látkami.

Řidič je ovlivněn návykovou látkou, pokud u něj byly zjištěny snížené kognitivní a psychomotorické schopnosti anebo v případě vyjmenovaných návykových látek byly překročeny arbitrárně dané koncentrační meze v krevním vzorku (cut off) pro kteroukoliv látku dle tabulky: pro metamfetamin 25 ng/ml. (květen, 2012)

Metamfetamin je psychostimulancium amfetaminového typu známé pod názvem PERVITIN. Patří do skupiny sympatomimetických aminů odvozených od amfetaminu. Je to syntetická návyková látka. V malém množství přechodně odstraňuje únavu, zvyšuje výkonnost, urychluje psychomotoriku. Má euforizující účinky, které mohou po určité době přecházet v pocity podrážděnosti, neklidu, nervozity až k poruchám vědomí. Chronické užívání metamfetaminu může mít za následek paranoidní psychózy. Tlumení pocitu hladu a snížení potřeby spánku vede také ke stavu vyčerpanosti a postupné devastaci organismu.

Opakovaným užíváním dochází k toleranci organismu a potřebě zvyšovat dávky:
Biologický poločas metamfetaminu je 12 - 34 hodin, závisí na pH moči. Euforické efekty mohou trvat 6 - 24 hodin. Vrchol plazmatické koncentrace po orální dávce bývá dosahován během 2-3 hodin.

Metamfetamin je látka zařazená podle zákona č. 167/1998 ve znění pozdějších změn č. 273/2013 Sbírky zákonů, látka do psychotropních látek dle nařízení vlády o seznamech návykových látek č. 463/2013 Sbírky zákonů, do seznamu č.5 psychotropních látek v příloze č. 5.

Seznam užitých literatury:

Bertram G. Katzung : Základní a klinická farmakologie

R.C. Baselt, R. H. Cravey : Disposition of Toxic drugs and Chemicals in Man

United Nations International Drug Control Programme : Recommended Methods for the Detection and Assay of Heroin, Cannabinoids, Cocaine, Amphetamine, Methamphetamine and Ring-Substituted Amphetamine Derivatives In Biological Specimens

O.H. Drummer: The forensic pharmacology of drugs of abuse

R.C. Baselt: Drug effects on psychomotor performance

<http://www.emdda.europa.eu/publications/drug-profiles/>

ZNALECKÁ DOLOŽKA

Znalecký posudek jsem podala jako znalkyně jmenovaná rozhodnutím ministra spravedlnosti ČR ze dne 8.3.1999 č.j. M-328/99 pro základní obor zdravotnictví pro odvětví toxikologie.

Znalecký úkon je zapsán pod poř. č. znaleckého deníku

Znalečné a náhradu nákladů účtuji podle připojené likvidační zájmové dokladů č. ČTS:

V Brně dne

Mgr. Andrea Brzobohatá Ph.D.
soudní znalkyně